

STUDENI 2014.

11

Marija

ISSN 1331-1476

VJERSKI LIST ZA MARIJINE ŠTOVATELJE

Vjera u djevičansko začće Isusovo nailazila je na živo protivljenje, sarkazam i neshvaćanje nevjernika, židova i pogana: ona nije našla motiva u poganskoj mitologiji niti u kakvom prilagođivanju idejama vremena. Smisao toga događaja dokučiv je samo vjeri, koja ga vidi u onoj "povezanosti koja veže različita otajstva međusobno", u cjelini Kristovih otajstava, od utjelovljenja do Pashe.

(Katekizam Katoličke Crkve, 498)

Vjera je životno zvanje

Većina današnjih hrvatskih katolika rođena je, odgojena i odrasla u doba bezbožnoga komunističkog režima, u kojemu nije bilo slobode vjere. Vjera se, naime, držala "privatnom stvari", pa u javnosti za nju nije bilo mjesta. Tako većini nitko nije smetao ići u crkvu i u kući vjernički živjeti, život u skladu s kršćanskim duhom u javnosti se nije smio pokazivati. Takvu protuvjerskom ozračju, koje je vladalo gotovo 50 godina, na žalost, svi smo se morali prilagoditi i u skladu s njime živjeti. Većini je takav vjernički život s vremenom postao "normalan" pa protivnici vjere takvim očima vjeru i vjernike promatraju i danas, kad "proces sekularizacije nastoji ograničiti vjeru i Crkvu na privatno i intimno područje" (Radost evanđelja, 64), a brojni nazovivjernici uvjereni su kako vjernički i žive. Stari kršćanski pisac Tertulijan govorio je da se "kršćaninom ne rađa, nego postaje". Netko je kršćanin zato što je svjesno i dragovoljno prigrljio osobu Isusa Krista i trudi se iz dana u dan živjeti po evanđeoskim načelima, a ne zato što bi bio rođen od kršćanskih roditelja ili, pak, što živi u kršćanskoj sredini. Kršćanska vjera zapravo je osobno urastanje u otajstvo Isusa Krista, cjeloži-

voтни postupak ucjepljivanja u oslobađajuću poruku Radosne vijesti, a ne samo primanje sakramenata krštenja, pričesti i krizme. Ona je, kako reče bl. Ivan Merz, "životno zvanje": ono što u crkvi slušamo, učimo i doživljavamo prenosimo u svoju obitelj te u sredinu u kojoj živimo i radimo, kako bismo stvarali ozračje i javno mnijenje prožeto Kristovim duhom. Prema tome netko je kršćanin onoliko koliko se Kristova Evanđelja može zamijetiti u njegovim mislima, riječima i djelima u svagdanjem životu na svakome mjestu, a ne samo u crkvi i u kući.

Prema posljednjem popisu pučanstva, u Hrvatskoj živi gotovo 90% katolika. A kako smo onda izabrali predvodnike nevjernike?! Normalno bi bilo da javno mnijenje stvaramo mi za koje se gotovo i ne zna da postojimo, a ne naprasita šačica koja se dočepala vlasti i medija te vodi glavnu riječ i radi što joj se prohtije ili što joj je naredeno te nas otuđuje duhovno, gospodarski i nacionalno. Papa Franjo poziva nas da izidemo iz sebe samih i doprinosimo stvaranju ozračja vjere u javnom životu. Naše nam je kršćansko "poslanje stalan poticaj da ne ostanemo u glibu osrednjosti, nego da nastavimo rasti" (Radost evanđelja, 121), to jest živjeti svoju vjeru kao životno zvanje za osobni boljitak i na dobro društvene zajednice.

UREDNIK

Novi kip Gospe Žalosne

U Hamiltonu je 14. rujna biskup J. Mrzljak nakon sv. mise pred župnom kućom otkrio i blagoslovio kip Gospe Žalosne pod križem, rad kipara Vlade Mutnjakovića iz Hamiltona. (GK)

Koncert u čast Iliji Okrugiću

O 300. obljetnici tekijskog svetišta, u Srijemskim Karlovcima u kapeli Gospe od mira priređen je 27. rujna koncert "Nek ori Iliji Okrugiću u čast". HKPD "Jelačić" iz Petrovaradina i zbor župe iz Srijemskih Karlovaca obnovili su uspomene na I. Okrugića, nastojeći sačuvati od zaborava njegove pjesme i kompozicije. (IKA)

Deset milijuna Zdravomarija

Krajem rujna pokernuta je međumrežna kampanja za molitvu Zdravomarije za papu Franju, da ga Bog štiti i dade mu snage kako bi odgovorio svojoj zadaći u našem vremenu, a cilj je doći do deset milijuna Zdravomarija. (KJ)

Krunica za Srednji Istok

Za blagdan Kraljice sv. Krunice, 7. listopada, Pomoć Crkvi u nevolji pozvala je sve vjernike na moljenje krunice za mir u Iraku, Siriji i na čitavu Srednjem Istoku. (Z)

Međunarodna krunica za djecu

U Berlinu je 26. rujna u crkvi sv. Sebastijana održana se VIII. međunarodna krunica za djecu. Nakon župnikova pozdrava, nuncij nadb. N. Eterović kratko je uveo u molitvu, a djeca su predmolila na svojim jezicima hrvatskom, talijanskom, njemačkom, korejskom, španjolskom... Bila su obučena u različite boje majica, boje kontinente, a što je prezentirala i velika krunica za tu prigodu napravljena od različitih boja i obješena na ulazu u crkvu. (WB)

Hrvatska kapela u Banneuxu

U belgijskom svetištu Djevice Siromaha u Banneuxu nedaleko od Liégea, 20. rujna održano je tradicionalno hrvatsko hodočašće iz Belgije, Nizozemske, Njemačke i Luksemburga te otvorena i blagoslovljena nova hrvatska spomenkapela. Upravitelj svetišta L. Palm zahvalio je HKZ u Liégeu i njezinu dušobrižniku M. Skorinu, a osobito Ivici Novakoviću, koji je kapelu zamislio i dobrovoljno izgradio. Na pročelju je tekst: CROATIA SEMPER FIDELIS, što znači HRVATSKA UVIJEK VJERNA. Od klesana je kamena i sitnoga granita, a u njoj lik Gospe Bistričke, koji predstavlja sva hrvatska marijanska svetišta. Kraj njega je kopija križa s Višeslavove krstionice i molitva "Kraljice Hrvata, moli za nas", uklesana na glagoljici te na latinskom, hrvatskom i francuskom jeziku. Ta su tri djela izradili od bračkog kamena klesari Petar Rajčević i Adriano Drpić iz Pučišća. (IKA)

Prohodala u Međugorju

Gigliola Candian, 48-godišnjakinja iz mjesta Fosso (Venecija) već 10 godina boluje od skleroze multiplex, a g. 2013. prisilila ju je na kolica. Pošla je 13. rujna u Međugorje. Ondje je osjetila vrucinu u nogama i vidjela neko svjetlo te se od toga trenutka osjetila jakom da može hodati. Bilo je to za misnog slavlja. Ustala je iz kolica i počela hodati. Polako, a onda sigurnije. Ostavila je kolica i autobusom se vratila kući. Pomaže se šetalicom, a liječnici istražuju što se dogodilo. Ona vjeruje da je čudo. (Z)

Ekumenski susret zborova

U crkvi Uznesenja Marijina u Zemunu održan je 12. listopada Treći ekumenski susret zborova crkvenog pjevanja. Nakon što je svaki zbor nastupio sa svojom pjesmom, svi su zajedno otpjevali dvije pjesme. (IKA)

Naša Gospa od Arabije

U Bahreinu, na terenu koji je darovao bahreinski kralj Hamad bin Isa Al Khalifa, bit će sagrađena katedrala Gospe od Arabije. Kralj je bio vrlo zadovoljan kada je saznao da će crkva biti posvećena Gospi od Arabije jer je, naime, takoreći „sestra blizanka“ Našoj Gospi Fatimskoj i Lurdskoj. Nacrt predstavlja židovski šator tijekom izгона. Ima osmerokutni oblik, jer je osam broj vječnosti, a moći će primiti 2300 ljudi. Na lijevoj će strani biti kapela Presvetoga, a na desnoj Gospe od Arabije. U jednoj će kapeli biti ispovjedaonica, a u jednom prostoru dizala, da se može ući iz podzemnog parkirališta. Imat će zvonik, ali se ne želi isticati raspelo i drugi vjerski znakovi. Ne zato što je zabranjeno ili što kralj to ne želi, nego zato što se ne želi izazvati fundamentaliste. (RV)

Enciklopedija marijanskih pjesama

Vatikanska izdavačka kuća objavila je nedavno povijest marijanskih pjesama Istoka i Zapada u prvim stoljećima Crkve. Napisao ju je Sergio Militelo, glazbenik i skladatelj, utemeljitelj Međunarodnoga centra Širenje svete glazbe u svesku Prve pjesme Mariji, koji Gregorios III., patrijarh Antiohije i čitavog Istoka, u predgovoru definira kao "malu marijansku enciklopediju". U šest poglavlja donosi nastanak marijanskih blagdana, bizantski liturgijski repertoar, istočne pjesničke oblike (himan, poema u strofama, kanon i troparij) i hvale Mariji u Zapadnoj Crkvi, prolazeći marijanski repertoar gregorijanskog pjevanja i marijanske antifone. (Z)

80 godina molitvene udruge

Od početka ukazanja u belgijskom Banneuxu Gospa je pozivala Marijetu na molitvu. Već za prvog viđenja 15. siječnja 1933. uzela je u ruke kronicu i počela moliti. Iz Gospina poziva rodila se Međunarodna molitvena udruga, koju je odobrio 24. rujna 1934. biskup Li gea Kerkhofs. Prošlo je 80 godina da se članovi ukupljaju svakog dana u 19 sati u svetištu Djevice Siromaha i mole kronicu. Njezine nakane jeka su Gospinih poruka: siromasi, svi koji pate, mir među narodima, osobne nakane pojedinaca... Udruga se brzo širila svijetom, da je početkom g. 1957. imala dva milijuna članova. (JdA)

Traže Gospine kipove

Belgijskom svetištu Djevice Siromaha u Benneuxu često se obraćaju iz različitih krajeva s molbom da im daruju Gospin kip. Posljednji broj glasila svetišta navodi tako molbe iz Perua, Burkina Faso, Toga, Filipina, Šri Lanke, Angole, Kolumbije, Konga i Meksika. Čitatelji i ljubitelji Djevice Siromaha darivaju novac u te svrhe, a svetište udovoljava tako moliteljima. (JdA)

Majka nade

Promatramo onu koja je poznavala i ljubila Isusa kao nijedno drugo stvorenje.

Evangelje koje smo slušali pokazuje temeljni stav kojim je Marija izrazila svoju ljubav prema Isus: vršiti volju Božju. "Tko god vrši volju Oca mojega, koji je na nebesima, taj mi je brat i sestra i majka" (Mt 12, 50). Tim riječima Isus ostavlja važnu poruku: volja Božja vrhovni je zakon koji utvrđuje istinsku pripadnost njemu. Zato Marija uspostavlja rodbinski odnos s Isusom već prije nego li je rodila: postaje učenica i majka svoga Sina u trenutku kad prihvaća Anđelove riječi i kaže: "Evo službenice Gospodnje, neka mi pude po tvojoj riječi" (Lk 1, 38). To "neka mi bude - nije samo puko prihvaćanje, nego i pouzdano otvaranje budućnosti. To "neka mi bude" je nada! Marija je majka nade, najizrazajjnija ikona kršćanske nade. Sav njezin život zbir je stavova nade, počevši od "da" u trenutku navještenja. Marija nije znala kako može postati majka, ali se potpuno povjerala otajstvu koje se ispunjavalo i tako postala žena iščekivanja i nade. Zatim je vidimo u Betlehemu, gdje se rađa u siromaštvu onaj koji joj je bio navješten kao Spasitelj Izraela i Mesija. Susljedno, dok se nalazi u Jeruzalemu da ga prikaže u hramu, s radošću staraca Šimuna i Ane događa se i navještaj mača koji će joj probosti srce i proročanstvo znaka protijeljenja. Ona vodi računa o tome da Sinovo poslanje i sam identitet nadvisuju njezino biti majka. Dolazimo zatim do epizode kad se Isus izgubio u Jeruzalemu i bio pozvan: "Sinko, zašto si nam to učinio?" (Lk 2, 48), i odgovora Isusova koji se podlaže majčinskim brigama i okreće stvarima Oca nebeskoga. Ipak, usprkos svim poteškoćama i iznenađenjima Božjeg plana, Djevičina nada nikad

ne jenjava! Žena nade. To nam kaže da se nada hrani slušanjem, kontemplacijom, strpljivošću da Gospodinova vremena dozore. I na svadbi u Kani, Marija je majka nade, koja ju čini pozornom i brižnom za ljudske potrebe. S početkom javnog života, Isus postaje Učitelj i Mesija: Gospa gleda Sinovo poslanje s ushitom ali i razumijevanjem, jer Isus postaje stalno sve više znak protijeljenja koji je starac Šimun unaprijed navijestio. I podno križa, žena je boli i u isto vrijeme dok bdijući iščekuje otajstvo, veće od njezina bola, koje se upravo ispunja. Činilo se usitinu da je sve dovršeno; moglo se reći da je ugasla svaka nada. I u tom trenutku, sjećajući se obećanja navještenja mogla je reći: nisu se ostvarila, bila sam prevarena. Ali to nije rekla. Ipak ona, blažena jer je vjerovala, iz te svoje vjere vidi kako izbija nova budućnost i s nadom iščekuje Božje sutra. Katkada pomislim: znamo li mi čekati Božje sutra? Ili ga želimo danas? Sutra Božje za nju je zora Uskrsnog jutra, onoga prvog dana u tjednu. Veoma bi nam koristilo misliti, razmatrajući, o zagrljaju Sina s Majkom. Jedina je svjetiljka upaljena na Isusovu grobu Majčina nada, koja je u tom trenutku nada čitava čovječanstva. Pitam sebe i vas: je li u samostanima još uvijek upaljena ta svjetiljka? Očekuje li se u samostanima Božje sutra?

Mnogo dugujemo toj Majci! U njoj, nazočnoj u svakom trenutku povijesti spasenja, vidimo čvrsto svjedočanstvo nade. Ona, Majka nade, podržava nas u trenucima tame, poteškoća, klonulosti, prividna poraza ili istinskih ljudskih poraza. Marijo, nado naša, pomози nam naš život učiniti ugodnim prinosom Ocu nebeskom, i radosnim darom svojoj braći, držanjem koje stalno gleda prema sutra.

(Benediktinkama na Aventinu, 21. studenoga 2014.)

Papa FRANJO

**Za duh Blaženstava
Majko uskrsnuloga Krista
i Majko novih ljudi u Kristu,
daj nama, svojoj djeci, duha Blaženstava.
Daj nam ljubav, koja vjeruje i koja se nada.
Daj nam mudrost Križa do dana,
u koji će nakon pobijedene smrti
svanuti sjajna zora,
kad će se kršćansko čekanje
pretvoriti u vječno posjedovanje!**

Bl. papa PAVAO VI.

U službi spasenja ljudskoga roda

Studeni je mjesec dvaju Marijinih blagdana u jednom danu: Marijina prikazanja u Hramu i Gospe od Zdravlja. Jedan izriče njezin osobni stav pred Bogom, a drugi djelotvornost njezina života na život svakog kršćanina. Jedan govori kako je Bog bio njezin spasitelj, a drugi kako ona poziva i svakoga od nas da ga prihvatimo za spasitelja i melem svojih rana. Doista, ona je svoju posvećenost Bogu živjela zdušno i zanosno, što je postala pretpostavka da priskrbi i svojoj djeci ono što sama posjeduje. Stanje njezine duše najbolje se opisuje ushitom koji je izrekla u zahvalnoj pjesmi *Veliča* kad je pohodila rodicu Elizabetu, od čega je dostatno navesti jednu znakovitu misao: *Klikće duh moj u Bogu, mome Spasitelju*. Te riječi svjedočanstvo su o stanju njezine duše u trenutku kad dolazi Elizabeti, ali odražavaju i osjećaje koji su je pratili dok se iz dana u dan Bogu prikazivala, a napose one upečatljive događaje koji su uvijek predstavljali korak više, kao što je bilo prikazanje u Hramu, jer su uvijek novim pečatom pečatili njezinu ljubav prema Bogu. Takve događaje još bolje je pamtila jer su joj bili istinska priprava za poslanje koje će joj naposljetku Bog povjeriti.

MARIJA I BOG SPASITELJ

Marija naziva Boga svojim spasiteljem. Taj naziv odaje doživljaj i osjećaj koji je za Boga nje govala u duši

te spoznaju i svijest kojom se odlikovala. Ona nije dvojila oko toga tko je bio Bog, ni što je činio za čovjeka. On je bio spasitelj kojem je ona dugovala spasenje. Nije doživljavala Boga spasiteljem ljudi, kao da bi sama pritom bila izuzeta od potrebe spasenja. Nego, dok ga ispovijeda spasiteljem, zna da je ona prva njime zahvaćena. Kad je govorila o Bogu, polazila je najprije od sebe. Za nju je on bio spasitelj, jer je zahvatio njezinu dušu, očistio je svojim dodirom i učinio svetom i uzvišenom nastambom svoga veličanstva.

Marija je time potvrdila da Boga nije doživljavala političkim spasiteljem, pa mu stoga nije ni pristupala s oportunističkim ciljem. Ona je prije svega imala jasnu spoznaju njegove božanske prisutnosti u duši koje je po sebi bila ne samo dovoljna, nego je bila vrhunac Božjeg spasenjskog dara. Božja prisutnost bila je dovoljan razlog da ga ona nazove spasiteljem, jer je on prekoračio granicu što dijeli vječnost i vrijeme kako bi došao ususret njoj i cijelomu ljudskom rodu. Kao Bog spasitelj povjerio joj je skrb za Sina koji će izvršiti spasenje, te će s pravom kasnije biti nazvan Spasiteljem. A ona je, primivši njega i potpuno mu se posvećujući znala da je Bog počeo ostvarivati svoj spasenjski plan.

U SLUŽBI NAŠEG "ZDRAVLJA"

Dok blagdan Marijina prikazanja u Hramu svjedoči kako je Marija spoznavala i doživljavala Boga te zašto mu je imala razloga klicati, blagdan Gospe od Zdravlja, svjedoči o Bogu

Spasitelju koji pak, po njezinu zagovoru, ulazi u život svakog čovjeka liječeći dušu. Zato prva dimenzija blagdana ukazuje na njezino potpuno predanje Bogu spasitelju, što postavlja da se prepušta njegovu vodstvu na putu spasenja, čime ispovijeda potrebu spasenja i dopušta njegovu spasenjsku inicijativu.

No ono što je Marija u sebi, nije samo za sebe nego i za sve nas, jer ju je Bog zato i izabrao kako bi preko nje poslao Spasitelja ljudskoga roda. Blagdan Gospe od Zdravlja ističe pak značenje koje Marijina posvećenost Bogu spasitelju ima za nas, jer sve učinke primljena dara predaje nama. Doista, Marija je zdrava i nositeljica je zdravlja jer ima unutarnje zdravlje koje zovemo spasenjem. Štoviše, ona ga ima cjelovito, jer ju je Bog spasitelj potpuno prozeo, ne ostavljajući ni najmanje mogućnosti ikakvoj bolesti da je se dotakne, a najmanje bolesti grijeha. Ona je bila potpuno predana

Liječniku – Spasitelju i ne može nego biti zdrava, nakon čega se i sami možemo utjecati njezinu majčinskom zagovoru u potrebama.

Ali da bismo bili uslišani i primili istinsko cjelovito zdravlje, neophodno je da idemo Marijinim putem te nas njezin zagovor prati u duhovnome milosnom životu. Ona je najprije zagovornica duhovnih dobara, tj. duhovnog zdravlja, koje zadobivamo kad se potpuno predajemo Bogu, kad ga prihvaćamo za spasitelja. Dopustiti nam je stoga, poput Marije, da Bogu bude naš spasitelj. Štoviše, prihvatiti nam je utjelovljenog Spasitelja kao i Marija - čistim srcem i žarkom ljubavlju, tako zdušno kako bi i naš duh imao razloga klicati spasiteljevoj prisutnosti poput njezina. Zato i radost poradi primljena spasenja postaje prepoznatljiv znak svakog vjernika, jer je znak da je na ispravan način otkrio Boga spasitelja te mu spremnom dušom odaje hvalu. Biti kršćanin stoga i znači otkriti Boga kao izvor spasenja, čija nas prisutnost ispunja radošću.

Ali iz spoznaje Boga i iskustva njegova spasenjskog djelovanja koje vjerničku dušu ispunja radošću, izvire i misionarska zadaća. Spasenje i radost treba dijeliti s braćom i sestrama koji ih nisu osjetili na pravi način ni u pravoj mjeri. Zato je kršćanin poput Marije nositelj Spasitelja svijetu, čime ozdravlja bolesne, pridiže klonule, vraća radost tužnima... Da bi ispunio tu zadaću, potreban mu je Marijin primjer odvažnosti i majčinski zagovor koji liječi i uzdiže dušu do potpuna predanja Bogu u službi spasenja ljudskoga roda.

Ivan BODROŽIĆ

Vjenčanje - sakrament ili saponica?

U Vatikanu je upravo održana izvanredna biskupska sinoda na kojoj se raspravljalo o različitim poteškoćama s kojima se suočava suvremena (katolička) obitelj, a najavljena je i redovna opća biskupska sinoda na temu "Poziv i poslanje obitelji u Crkvi i suvremenom svijetu" od 4. do 25. listopada 2015. Čini se da u sjeni tih velikih ugroza obitelji u naše vrijeme ostaju gotovo nezapaženi svakojaki neredi i nepriličnosti koje ugrožavaju svetost samog čina i obreda vjenčanja, tj. utemeljenja obiteljske zajednice. Kao da se zanemaruje ona narodna: „Po jutru se dan poznaje!“

Može li se „desalonizirati sol“, tj. može li se soli oduzeti slanost? I je li moguće "desakralizirati sakramente", tj. može li se svetinjama (sakrament = svetinja) oduzeti svetost? To već na pojmovnoj razini zvuči apsurdno. Bez obzira na sve, baš se to događa u samom piomanju mnogih kršćana, a naročito u njihovoj praksi pristupa sakramentima. Posebno - sakramentu ženidbe.

Vjenčanja se danas obavljaju uglavnom u crkvi, a nekoć se moralo prije registrirati u matičara, pa se tako taj važan životni čin izvršavao dva puta u pola sata, što je djelovalo pomalo i neozbiljno, ispod razine ozbiljnosti samog čina. Čini se da se sada dio te "neozbiljnosti" prenio u crkvu, odnosno na sam obred crkvenog vjenčanja: izmišljaju se "egzotični" prostori za ceremoniju, još

"egzotičnija" biva (ne)odjevenost mladenke i(li) kume, kao i ostalih uzvanica... Traže se "saponični" oblici stupanja pred oltar, frizira se unutrašnjost crkve kao da se čeka Djeda mrza, a fotografi i snimatelji ponašaju se kao da je oltarni prostor njihov studio...

Valja nam se oduprijeti takvim težnjama, a čini mi se da bi napokon trebali o tome progovoriti i naši biskupi, donijeti neke odredbe, pa i zabrane, a ne prepuštati sve župnicima da se s time muče i oko toga svađaju ili da se snalaze kako mogu i znaju. Idemo redom:

PRIJAVA VJENČANJA

Za vjenčanje bi se zaručnici župniku trebali najaviti nekoliko mjeseci unaprijed, kako bi se mogla planirati njihova priprava na zaručničkom tečaju i na susretima sa župnikom. I najmanje toliko, ako su se već nastanili zajedno kako to sve češće biva, zar se "zaručnici" ne bi trebali odvojiti i živjeti svaki u svojoj kući, a ne dolaziti na bližu pripravu za vjenčanje - iz bračne poste-

lje?! Slično kao što je nekoć "umaknuta" (tj. dogovorno oteta) djevojka morala barem mjesec dana prije vjenčanja proživjeti s roditeljima, tj. odvojena od svog momka, zbog moguće stvarne otmice ili prisile.

MJESTO VJENČANJA

U pravilu – župna crkva, a u dogovoru sa župnikom može biti i koja druga. A za vjenčanje u bilo kojem prostoru izvan crkve potrebni su valjani razlozi i biskupovo dopuštenje, koje ne bi trebalo tražiti ni na nj računati ako su razlozi "egzotične" naravi. Jednom sam u šali rekao: Izvan crkve pristajem prisustvovati vjenčanju jedino pod morem ili na padobranu! Na to je netko preupitao: „A što ćete ako Vam netko stvarno to zatraži?“ Odgovorih: „Onda ćemo se – dogovarati!“

DOLAZAK PRED OLTAR

Redoviti način ili koji se preporučuje: svi sudionici (svatovi), osim mladenaca i svjedoka, zauzmu svoja mjesta u crkvenim klupama, a potom na crkvenim vratima crkveni službenik pozdravi mladence (u tom trenutku svjedoci stanu iza njih) kratkom besjedom, poškropi ih blagoslovljenom vodom, oni se prekrize te za svećenikom i ministrantima krenu do svog mjesta pred oltarom.

Drugi oblik: crkveni službenik dočeka mladence i kumove pred oltarom. Svatovi mogu prethodno zauzeti svoja mjesta u crkvi ili ući za mladencima – kako su i došli do crkve.

Treći način (potpisani ga nevoljko tolerira): ako baš inzistiraju na „uvoznoj“ modi da otac (brat ili netko treći...) doprati mladenku do oltara i "preda"

je mladoženji (kao da je ona „paket za dostavu“!), priznajem da na to nerado pristajem. Iskustvo mi svjedoči da je takav način posebno drag („in“) onim djevojkama koje ne razmišljaju duboko o njegovu podrijetlu, da je to necarinjani uvoz iz vremena feudalnih odnosa u kojima je žena tretirana kao vlasništvo muškarca, koje na vjenčanju dosadašnji vlasnik – otac predaje novom – mužu! Znam da se danas tako ne misli, ali možda bi ipak trebalo malo dublje – misliti! Pritom neki očevi ponosno u crkvu pred oltar dovode svoju kćer koju nikada prije nisu doveli, čak ni na krštenje! Pridodajmo k tome da je nerijetko mladenka sa svojim odabranikom pod istim krovom već godinama, a pred oltarom stoji ponosno u bjelini, s trbuhom do brade, jer valja sve snimiti i dokumentirati kako bi se potomstvo moglo diviti maminoj "nevinosti" i ljepoti!

ČEDNA ODJEVENOST

Ako je netko od svatova – u pravilu to se odnosi na dame – dakle, ako su neke neprilično odjevene (ili prilično neodjevene – "obučena da ubije"!), trebalo bi ih zamoliti da ne ulaze u crkvu. Ukoliko bi tako bila (ne)odjevena mladenka ili kuma, pošto bez njih ne može biti vjenčanja, možda bi trebalo počekati na crkvenim vratima da ih netko zaogrne ili iz sakristije donijeti priručne ogrtače, bilo kakve, ne moraju baš biti odgovarajuće boje! Ovog ljeta u mojoj župnoj crkvi bilo je jedno njevažno vjenčanje, među uzvanicama i nekoliko dekoltiranih dama, ali su sve imale veo kojim su se zaogrnule pri ulasku u crkvu, i to pravi, a ne onaj s iz kojega bi izmaknula i poveća riba.

SNIMANJE

Ne samo na vjenčanjima ali osobito na vjenčanjima, kad namirišu dobru „jema-tvu“, snimatelji znaju biti prava nevolja, do razine „elementarne nepogode“. Za neke trebate primijeniti pravi „pokret otpora“ da biste ih uvjerali kako oltarni prostor nije njihov studio koji smiju pretvoriti u „oružarnicu“ svoje opreme, šetati oko oltara kada i kako im se prohtije, diktirati mladencima da im za obreda poziraju ili da se pri potpisivanju zapisnika zapilje u njihove objektivne.

Neki su kadri čak premještati predmete na oltaru da sebi očiste put!

Snimatelj treba biti nenametljiv i umjeren, što se tiče osvjjetljenja, priključnih kabela i kretanja. I snimati s jednog mjesta, a ako pretendira da to bude iz oltarnog prostora, pristojno je da župnika zamoli za dopuštenje i da je pristojno odjeven – ne u trapericama i teniscama kao da je krenuo na planinarenje ili kopanje kanala! I – napominjem za ilustraciju: može li snimatelj na utakmici ući u teren kako bi iz najpovoljnijeg kuta snimio izvođenje jedanaesterca? A u crkvi bi se neki i na oltar popeli!

Jedan mi je kolega pričao kako je prisustvovao u Njemačkoj na mješovitom vjenčanju u evangeličkoj crkvi. Bili brojni uzvanici, a gotovo nijedan bez kame-re. No, nitko nije snimao. Na njegovo pitanje zašto je tako, odgovorili su mu da je to sveti čin i da se to ne snima.

Snimanje je uslijedilo tek nakon svetog obreda, i to vani. Govori li to išta nama?! Naravno, to još nije „ni po mise“. Predočiti ćemo vam u drugom dijelu svadbene tulumarenje, kićenje i kičarenje, čestitanje, „rižu plodnosti“ i druge nevolje.

Stanko JERČIĆ

Kesica Majke Božje

Capsella bursa pastoris

Kesica Majke Božje, torbica Majke Božje ili rusomača dvogodišnja je biljka, koja raste uz putove, živice i na zapuštenim mjestima. Pri dnu stabljike ima perasto izrezano lišće. Cvijet joj je bijel, ponekad malo ljubičasto nahukan, smješten uzduž gornje polovice stabljike pa tim dijelom podsjeća na grozd. Latice su izrazito duže od lapova, a često ih nema. Plod je trokutasta i obrnuto srcolika komuška kojoj su rubovi izbočeni ili gotovo ravni.

Latinsko ime biljka je dobila po svojim plodovima koji sličje na pastirsku torbicu (= *bursa pastoris*). Latinska riječ znači i novčanik ili torbica za dragocjenosti, pa nas tako Gospa sve "nosi" kao neku dragocjenost.

Mario CRVENKA

S osmijehom Isusu

Prikrivena teška bolest iznenada je zahvatila njegovo tijelo i skršila ga u samo dva mjeseca. Dva dana prije blagdana Velike Gospe, nazvao me telefonom i jedva čujna glasa pitao:

- Ideš li Gospi na Grabovac?
- Svakako! - odgovorila sam.
- Pomoli se i za mene! - rekao je.
- Uvijek se pomolim našoj Gospi za sve vas, braću i sestre! - dodala sam.
- Rekao je još rečenicu, dvije i kao pozdrav vrlo znakovito završio:
- Hajde zbogom. Idemo Gospi!

Kad sam ga posjetila, donijela sam mu uramljenu sliku Gospine kapele na Grabovcu, koju je držao uza svoju bolesničku postelju. Trinaest dana prije nego je preminuo, kad sam 6. rujna bila na Susretu hrvatskih pjesnika koji pjevaju o Gospi, sa svojom najmlađom sestrom ponovno sam ga posjetila, ali u bolnici. Dvouvila sam se da li ponovo ići u Zagreb i izlagati se novom trošku u nezahvalnoj financijskoj situaciji. Nešto je u meni govorilo: „ Idi... To je prigoda da se opet susretneš s bolesnim bratom!“ Zato sam zahvalna dragoj Majčici, koja me je zapravo i dovela na taj oproštajni susret. Donijela sam mu Gospinu sličicu. Primio ju je nemoćnom rukom, stavio na prsa i nježno držao dlanom. Sestra i ja izmolile smo kraj njegove postelje naglas Zdravomariju, a on je, smirena i blaga lica, molio u sebi. Praveći mu znak križa na čelu (a ime mu je bilo Krsto-Križo) moleći za

nj blagoslov, utisnula sam mu svoj sestarski cjelov, na što mi je uzvratilo svojim. To bijaše naš posljednji ovozemni susret.

Večer prije preminuća, druga naša sestra dovela mu je svećenika, da primi bolesničko pomazanje i svetu popudbinu. Kad je svećenik prišao njegovoj postelji, iako bijaše u velikoj patnji, bolesnik je otvorio svoje oči te s posebnim mirom i blagim osmijehom pozdravio Isusa, kojega je zasigurno željno iščekivao da ga oslobodi preteške tjelesne i duševne patnje. Natkrljen Kristovom ljubavlju, s vjerom da je došao na zemlju da ni jedan od nas ne propadne, u trenucima svoje tame i oproštaja s najmilijima, bolesnik je radosno zagrlilo Isusa. Vjerujemo da ga je draga Gospa, vratarica Isusova Srca, povela u aleju vječnog mira i počinka.

Nedjeljka ANDRIĆ-NOVINČ

Kako je Marija Bogorodica?

Marija *Bogorodica*, grč. *Teotokos*, temeljna je marijanska dogma. Sam naslov pojavio se u pučkoj pobožnosti krajem 3. st., a onda ušao i u teologiju u kojoj je postao predmet velike teološke rasprave u prvoj polovici 5. stoljeća. Rasprava oko naslova *Teotokos* u biti je bila rasprava o jedinstvu Kristove osobe. Patrijarh Nestorije i njegovi sljedbenici isticali su, naime, individualnost Kristove ljudske naravi, odnosno prenaglašavali su zemaljskog Isusa tako da su odvojili Čovjeka iz Nazareta od vječne Riječi. Prema tome, Marija bi bila majka čovjeka iz Nazareta, Isusa Krista, a ne bi imala istodobno nikakav osobni odnos s Riječju-Logosom. Može ju se nazvati Kristorodicom, ali ne i Bogorodicom. Inače cijenjen zbog svoje mudrosti i uravnoteženosti, patrijarh Nestorije kritizirao je naziv *Theotokos*, pitajući se kako žena-stvorenje može roditi Boga-Stvoritelja. Osim toga, sam izraz *Bogorodica-Theotokos* stigao je iz Egipta, gdje se pod tim nazivom častila božica Izida. Prema Nestoriju, to je bio razlog više da se taj izraz odbaci.

ĆIRILOVA OBRANA NASLOVA

Braneci naslov *Bogorodica*, Nestoriju se suprotstavio Ćiril Aleksandrijski optužujući ga da želi raskinuti Kristovo jedinstvo. U tri pisma izložio mu je svoje poimanje jedinstva božanske i ljudske naravi u Kristovoj

božanskoj osobi i Kristova rođenja od Djevice Marije. Raspravu je razriješio sabor u Efezu koji je g. 431. sazvaio car Teodozije II. Saborski oci odobrili su drugo Ćirilovo pismo Nestoriju kao službeni saborski dokument u kojem se ispovijeda Marijino bogomajčinstvo i opravdanost naslova *Theotokos*. Sabor drži sigurnim nauk po kojem sveti oci nisu oklijevali svetu „Djevicu nazivati *Theotokos* (Bogorodicom), ne u smislu da narav Riječi i njezino božanstvo svoje podrijetlo imaju od Djevice, nego da je od nje uzeto ono sveto tijelo usavršeno razumnom dušom, s kojim se Božja Riječ sjedinila po hipostazi te je stoga Riječ rođena po tijelu“.

TO NIJE TAKO JEDNOSTAVNO

Ipak naslov *Bogorodica* nije bez poteškoća. Potrebno je, naime, daljnje objašnjenje u smislu da je Marija

majka Sina Božjega po ljudskom rađanju i da se pojam „Bog“ odnosi isključivo na Drugu božansku osobu, na Sina. Izričaj *Bogorodica* ili *Majka Božja* opravdava se činjenicom da žena koja rađa nije majka samo tijela, nego cijele osobe svoga djeteta.

Marijino božansko majčinstvo osvjetljuje dva vida otajstva Utjelovljenja. S jedne strane Sin Božji „snižava“ se tako da postaje sin jedne žene, kako bi postao jedan od nas. S druge strane u otajstvu Božjeg sniženja i postajanja čovjekom čitavo je čovječanstvo uzdignuto do samoga Boga. I jedno i drugo događa se po Mariji. II. vatikanski sabor uči kako je „Otac milosrdna htio da pristanak preodređene majke prethodi utjelovljenju tako da, kao što je žena pridonijela smrti, žena također pridonese životu. To na najizvršniji način vrijedi za Isusovu Majku, koja je svijetu dala sam Život koji sve obnavlja“ (*Svjetlo narodâ*, 56). Bog je izabrao Mariju da po njoj postane čovjekom. Marija omogućuje Bogu da korjenito „izide iz sebe“ i daruje se svome stvorenju.

TUMAČENJE UVAŽENOG TEOLOGA

Na zanimljiv način istinu o Marijino bogomajčinstvu izlaze katolički teolog K. Rahner. On veli da je Bog htio Marijino slobodnu ljubav kao vrata kroz koja će svoju vječnu Riječ poslati u ovaj svijet tako da unese stvoreni svijet u svoj božanski život. Zato Mariju nazivaju: Vrata nebeska! Vrata vječnog milosrđa; Vrata kroz koja smo uistinu spašeni i otkupljeni jer smo od Boga pohođeni. Budući da stvorene-čovjek bez Boga ne može ništa dobro učiniti, naravno je da su i

Marijin pristanak, njezina sloboda, ljubav i poslušna vjera dar Božje milosti. Marija surađuje s Bogom jer on želi ući u naš svijet, tako da se Marijin posluh vjere temelji na nedokučivoj odluci Božjeg milosrđa, što ne znači da njezin „Amen!“ nije posve njezina riječ. Kad Bog, naime, daje svoje darove u slobodi svoga raspolaganja, oni postaju upravo nešto najvlastitije naše. I što je viši Božji dar, što više o njemu ovisi, to više postaje i našim vlasništvom. Kad je, dakle, Bog dao Mariji da svojim „da“ prihvati bogomajčinstvo i time otvori svijet za vечно Božje milosrđe, taj „da“ odista je najosobnija njezina riječ i njezin čin. Njoj pripada i ne može se od nje odijeliti; ona jest i uistinu zauvijek ostaje ona koja je za nas, radi našega spasenja i u naše ime, izrekla svoj pristanak, svoj „Amen!“, po kojem je Riječ tijelom postala.

Marijino bogomajčinstvo čista je Božja milost i njezin čin, oboje u jednom. Ono nije samo puko tjelesno majčinstvo, nego njezina milost i njezino djelo, koji čitavo njezino biće, s tijelom i dušom, stavljaju u službu Bogu i njegovu otkupiteljskom milosrđu prema čovječanstvu. No, Marijino bogomajčinstvo nije nešto što se tiče samo nje same, kao da bi bila tek njezina osobna povlastica. Ako ga promatramo u širem smislu, kao događaj koji pripada povijesti spasenja, shvaćamo da se ono i nas tiče, da je Marija, rodivši Boga u tijelu, postala i naša Majka. Plod njezina krila, koji je u pohode Elizabeti nosila i u Betlehemu porodila, naš je Spas. Zato možemo reći: Blago nama jer je ona vjerovala.

Mladen PARLOV

Marija u duhovnosti Ubertina od Casale

Srednji vijek poznaje franjevce koji su željeli doslovno živjeti po evanđelju. Jedan je od njih *Ubertino da Casale*, rođen g. 1259. u Casale Monferrato. Naobrazbu postiže u Firenci i u Rimu. Od g. 1289. do 1298. u Parizu proučava, a kasnije podučava svetopisamske znanosti. Po povratku u Umbriju, Angela od Foligna oduševljava ga za produhovljenjem. Zbog strogosti i kritiziranja crkvenog ponašanja tuže ga papi. Zatvoren u samostanu na La Verni sastavlja svoje glavno djelo *Arbor vitae* (Stablo raspetog života Isusa Krista), koje uvelike utječe na ondašnju duhovnu literaturu. Umro je nakon 1325.

MARIJA U ISUSOVU ŽIVOTU

U dijelovima *Stabla života* razmišlja o Marijinoj prisutnosti u Isusovu životu: rođenje, obrezanje, bijeg u Egipat, prikazanje u Hramu, muka, smrt i uskrsnuće. To motri s bogoslovsko-znanstvena i duhovno-mistična zrenika dodajući polemički oznaku koja se nadahnjuje na Gioacchinu da Fiore predbacujući Crkvi da je postala previše tjelesna i nevjerna. Stoga mu se treba vratiti i ponovno uspostaviti prvotno stanje duhovne Crkve. Promatrajući Marijin stav za navještenja i Isusova rođenja, Ubertino se divi Marijinu siromaštvu. Potiče na nasljeđivanje Marije koja, usprkos tome što u krilu nosi Spasitelja svijeta, ne nalazi mjestu u svratištu, pa je uloga

svake duše, pripraviti dostojno borište Majci i Sinu.

Božansko majčinstvo stavlja Mariju u poseban odnos s Bogom, koja pritom postaje neka vrsta svetog hrama Božjega. Marija je Božje prebivalište, suradnica u Kristovu djelu otkupljenja, koja tu ulogu još uvijek vrši na dobrobit naroda Božjega. Sljedeći svoga Sina u majčinski zagrljaj prihvaća sve njegove sljedbenike. Sve te duhovno rađa, okružuje majčinskom nježnošću, istom ljubavlju kojom je hranila svojim majčinskim mlijekom svoga Jedinca. Kristove vjernike rađa s Isusom na nov život. Majka je svih izabranih, rizničarka Božjih dobara, obavlja ulogu koju joj povjerava Sin. U tome je utješna i ohrabrujuća sigurnost za grešnike.

U VRIJEME ISUSOVE MUKE I SMRTI

Marijina prisutnost u odlučujućim trenucima Isusove muke i smrti šutljiva je i tiha. Kao nekoč u hramu, Marija i na Kalvariji prinosi svoga Jedinca, iz poslušnosti prema Božjem programu spasenja i iz ljubavi prema ljudskom rodu. Ondje se ispunja i proroštvo starca Šimuna o maču koji će joj probosti dušu. Postaje majkom svih vjernika, svih koji će prihvatiti spasenje koje donosi Isus.

Ljudska pamet nesposobna je razumjeti otajstvo boli koje ujedinjuje Majku i Sina u času muke i smrti na Kalvariji. Kod Marije to nije znak slabosti nego učinak neizrecive ljubavi koju gaji prema svom Jedinu. Muka Kristova u majčinu srcu prouzrokuje tugu, a umnaža i patnju njezina Sina. Po mišljenju našeg auktora, Isus je na

duhovan način i u Marijinu srcu mučen i razapet.

Isusove riječi „Ženo, evo ti sina“ (Iv 19, 26) prouzrokuju novu patnju u majčinu srcu. Ljubljeni učenik u Marijinu životu treba zauzeti onu ulogu koju je majka čuvala i držala jedino za svoga Jedinica. Ta je bitna zamjena iznenađuje, jer onaj kojega je začela i u svom krilu nosila, kojega je odgojila i pratila za javnog djelovanja sada iščezava iz njezinih očiju, i to kroz bol i smrt na križu.

U ljubljenom učeniku Marija prihvaća sve vjernike kao svoju djecu.

Ubertino među prvima tumači događaj kod Isusova križa u smislu Marijina duhovnog majčinstva u odnosu na sve Isusove sljedbenike. Isus prepoznaje u ljubljenom učeniku sve izabrane i proglašava ih zakonitom djecom svoje Majke. Svi odbačeni posinjeni su milošću tako da i oni budu sposobni biti sudionici te milosti i patnje.

Ubertino zamišlja i razgovor između Uskrsloga i Majke. Iz tog susreta izbija jasna ideja o Marijinu duhovnom majčinstvu u odnosu na sljedbenike njezina Sina. Budući da je bila sjedinjena, na izvanredan način, u Kristovoj muci i smrti, jednako tako sjedinjena je u slavi njegova uskrsnuća. Ako ste bili sudionici njegove patnje, bit ćete sudionici i njegova uskrsnuća (usp. 2 Kor 1,7). Ubertino pretpostavlja da Marija nije morala prva susresti Uskrsnuloga, ali je prva obaviještena o njegovu uskrsnuću svojevrsnom intuicijom koja proizlazi iz njezine žarke vjere. Zbog toga i nije pošla na grob, budući da je znala da je prazan.

U događajima iz Isusova i Marijina života Ubertino naglašava kako se duhovnost njegova vremena usmjerila tražiti sve veću prisnost s Isusom i njegovom Majkom. Zajednički događaji iz njihova života potiču auktora da se upusti u duboku psihološku analizu njihovih osjećaja. Taj izrazito duhovan pristup dolazi do izražaja u živosti stila, emocionalnoj dramatici i ljubaznu suosjećanju. Ubertinovo *Stablo života* svjedoči o radikalnosti duhovnih pokreta nastalih sredinom XIV. stoljeća.

Pobožnost onog razdoblja u potrazi je za stavom i izrazom prema što većoj prisnosti i dijaloškom odnosu s Kristom i njegovom Majkom. Otajstvo utjelovljenja primarni je izvor kršćanskog življenja u kojemu je Marijina prisutnost posve majčinskog značaja. Gospa je ljubazna i brižljiva majka koja se brine za svoju djecu, koju zagovara, štiti i uslišava. Na taj način život u Kristu i s Kristom ne može zanemariti Marijino majčinsko djelovanje.

dar-ko

S Marijom za pokojne

Godišnji spomen vjernih mrtvih prožet je pojačanim sjećanjima i sjećanjima na pokojnike, osobito one s kojima smo bili bliski za života. Ili, kako lijepo kaže naš narod, čije trude uživamo.

Katekizam na više mjesta obrazlaže i preporučuje molitve i žrtve za pokojne te njegovanje i čuvanje vjere u slavno uskrsnuće i ponovni susret s pokojnicima. Ispovijedajući da Bog može stvarati „iz ničega“, kršćanin vjeruje da Bog može i umrlima obnoviti tjelesni život po uskrsnuću, jer on „oživljuje mrtve i ono što nije zove da bude“ (Rim 4,17).

U SLUŽBENIM I PRIVATNIM MOLITVAMA

Bogoslužje spomendana mrtvih obilježeno je čvrstim vjerovanjem u otajstvo općinstva svetih: nas koji još hodimo u ovoj „dolini suza“ i onih koji su prešli onkraj groba. Zbog toga i u godišnjem liturgijskom kalendaru svetkovina Svih svetih i spomendan svih vjernih mrtvih slijede neposredno jedno iza drugoga. Time otajstveno obnavljamo, ne samo glavni događaj našega spasenja, nego se unaprijed radujemo i svojemu uskrsnuću s Kristom. To je istaknuto već u misnoj zornoj molitvi: „Milostivo usliši, Gospodine, naše molitve. Dok se s uskrslim tvojim Sinom uzdiže naša vjera, neka se očekivanjem uskrsnuća tvojih slugu učvrsti i naša nada.“

Čašćenje pokojnika je općeljudska pojava koju su kršćani obogatili vjerom u uskrsnuće i to uključili u najsvećanije molitve. Sv. Ćiril Jeruzalemski u svojim Mistagoškim katehezama, uvodeći novokrštenike u dublje poznavanje misnog bogoslužja, tumači: „U anafori

molimo za preminule svete oce i biskupe, i uopće za sve one koji su usnuli prije nas, uvjereni da je to od velike koristi dušama za koje molimo, dok je ovdje prisutna sveta i strahovita žrtva ... Upućujemo Bogu molitve za preminule, pa bili oni i grješnici, mi prikazujemo Krista, žrtvovana za naše grijeha, da Bog, prijatelj ljudi, bude milostiv njima i nama.“

Slično je govorio i sv. Ivan Zlatousti: „Pružajmo im pomoć i obnavljajmo im spomen. Ako su Jobovi sinovi bili očišćeni žrtvom svoga oca, zašto bismo sumnjali da će naši prinosi za pokojne tim pokojnicima pružiti neku utjehu? Ne oklijevajmo pružati pomoć onima koji su preminuli i prikazivati za njih svoje molitve.“

Drugi vatikanski sabor prihvaća tu praksu pa u dogmatskoj konstituciji naglašava: „Poznajući dobro zajedništvo cijeloga otajstvena Tijela Isusa Krista, Crkva putnika već od prvih vremena kršćanstva s velikim je poštovanjem njegovala spomen mrtvih i, jer je sveta i spasonosna misao moliti za mrtve da im se oprostite grijesi, za njih je prinosila i molitve“ (br. 50).

A Katekizam u br. 958. tome dodaje:

„Naša molitva za njih može im ne samo pomoći, već i njihov zagovor učiniti uspješnim u našu korist.“

S MARIJOM ZA POKOJNE

Marija je uvijek kršćanima uzor usrdne molitve ali i vjerna zagovornica kod svoga Sina. Proslavljena dušom i tijelom ona je slika i predujam onoga što ćemo konačno biti. To nam je i znak čvrste nade i utjehe dok hodočastimo ovom zemljom. U liturgijskoj konstituciji (br.103) Drugi vatikanski sabor razjašnjava: „U svetkovanju godišnjeg ciklusa Kristovih otajstava, Crkva posebnom ljubavlju štuje Mariju, pre-svetu majku Božju, nerazrješivo združenu s djelom spasenja svoga Sina: u Mariji se divi i uzvisuje *najodličniji plod otkupljenja, i u njoj s radošću promatra, kao u najčistijoj slici, ono što sva Crkva želi biti i nada se da će biti.*“

Tragove toga vjerovanja i naučavanja nalazimo i u službenim liturgijskim knjigama. U misnim tekstovima je osobito naglašeno mjesto i uloga Djevice Marije u otajstvu općinstva svetih i njezin majčinski zagovor. Tako u obrascu mise za pokojnu braću, roditelje i dobročinitelje molimo Boga da naši pokojnici „po zagovoru Blažene Marije vazda Djevice i svih svetih, stignu u zajedništvo vječnoga života“.

Marija je prisutna i u drugim liturgijskim knjigama. Tako se u obredu sprovoda nejakе djece tugujuće roditelje nastoji utješiti pozivanjem na Marijin zagovor i promatranje onoga što je ona u svome životu proživljavala. Jedna od predloženih zbornih molitava glasi: „Na zagovor Bogorodice Marije podaj, molimo, Gospodine, da ona koja je uz Sina stajala dok je na križu umirao

bude i uz ove slugе i službenice tvoje što tuguju: neka im dade utjehu svoje vjere i izmoli nagradu.“

Obrednik sprovoda preporučuje da se u vremenu između smrti pokojnika i njegova ukopa obavi bdjenje u pokojnikovoj kući koje bi trebalo biti prožeto slavljenjem riječi Božje, ali obogaćeno i drugim pobožnim običajima i molitvama te „što god nađu da je dobro, neka rado prihvate, a što im se čini protivno Evanđelju, neka uznastoje tako preobraziti da kršćanski obred očituje i *paschalnu vjeru i pravi evanđeoski duh*“ (Red spr. br. 2).

U tom ozračju je u mnogim kršćanskim obiteljima već uvriježen običaj da se na bdjenje uz pokojnikovo tijelo, ili nakon vijesti o smrti, moli Marijina krunica i litanije. Negdje je uobičajeno da se pridruži i svećenik koji uvede u molitvu, pročita odlomak iz evanđelja i zaključi službenom molitvom. To je preporučljivo i s praktične strane, jer je rodbina u tim trenucima jako potresena i smirena molitva ruzarija unosi smirenje i pojačanu nadu. Svaki sudionik takvih molitava mogao se u to osobno uvjeriti.

POKAZATELJICA PUTA

Katekizam (br. 2674) ističe da je Isus jedini posrednik kod Boga i put naših molitava za žive i mrtve. Marija pokazuje taj put te je zbog toga često prikazivana na kršćanskim ikonama kao „Pokazateljica puta“ (Hodoghitria) prema svome Sinu, a time i prema Bogu. Ponavljajući ustrajno u Marijinoj krunici zaziv: „Moli za nas grješnike, sada i na času smrti naše“ preporučuje se za konačan prijelaz k Bogu i društvu dragih nam pokojnika.

Marko BABIĆ

Čuvaj nas i naše obitelji

Papa je otvorio u Vatikanu 5. listopada izvanrednu biskupsku sinodu o obitelji. Osnovna stanica ljudskog društva i kolijevka ljudskog života veoma je važna i ne smije se zaboraviti. Vjetrovi sa svih strana pokušavaju je rasturiti, ali se ona odupire i tako taj zasad Božjeg nauma živi stoljećima po uzoru na svetu Nazaretsku obitelj. Pojavili su se i neki novi oblici nazovi „braka i obitelji“ pa su pred novim ponudama toliki zbunjeni. Crkva je uvijek pratila čovjeka, a Boži zakon ostao je isti za sve ljude i za sva vremena. Kako danas živjeti slobodu djeteta Božjeg, odgovara papa Franjo sinodom o obitelji.

STVOREN ZA UŽIVANJE

Bog je stvorio Eden za Adama i Evu, za čovjeka sebi slična, da u njemu uživa plodove i ljepotu prirode. U poniznosti i poslušnosti da slavi Gospodina obdaren slobodom djeteta Božjeg. Sloboda za ljubav i ljubav u slobodi zalag su istinskog odnosa ljubavi i povjerenja Boga prema čovjeku, muškarca i žene kao i svih ljudi međusobno. Upravo ta sloboda i povjerenje izigrani su već na samom početku u raju zemaljskom. Tko je koga prevario, zmija ženu i žena muškarca, i kome je Bog dao glavu i pamet, muškarcu ili ženi?! To je pitanje koje se stoljećima vrti u krugu bračnih odnosa. "Ti si kriva", "zmija me prevarila". A ja, Gospodine, gdje

sam ja? Gdje je moja obitelj? I za nas je Gospodin stvorio ovu Zemlju, koja je prostor njegovog kraljevstva za koje molimo da dođe. Kada smo u ljubavi, miru, dobroti, poniznosti i slobodi, već živimo u njegovu kraljevstvu.

U znoju lica svoga jest ćeš svoj kruh. Za kruh svagdanji molimo svakog dana. I onaj tvrdi koji je ispečen prije nekoliko dana, i njega je trebalo umijesiti, ispeći i zaraditi. Zato je čovjeku trebalo posegnuti za zabranjenim voćem. Jedno je od egzistencijalnih pitanja odnos čovjeka prema Bogu, zakonima, zabranama, ograničenjima, poštivanju prirode i Božjih zakona, međusobnih odnosa, povjerenja, slobode, u čijoj pozadini borbu vode duh oholosti i poniznosti...

VRATA RAJA SVAKOM OTVORENA

Vječno je pitanje ljubavi i slobode, oslobođenja od koga ili od čega, za koga ili za što. Sakrament braka jedini je koji ne dijele crkveni službenici, nego, uz njihov blagoslov, sami mladenci. Osnovni preduvjet za valjanost braka je slobodna privola i obećanje na doživotnu međusobnu vjernost u dobru i u zlu. Kod prvih nesporazuma i svađa ljubav doživljava sudbinu prognanika iz Edena sa sudbonosnim pitanjem, tko je kriv, poklicima "ti si kriva" i opravdanjem "zmija me prevarila". Vrata raja otvorena su svakom smrtniku koji se istinski kaje za počinjeno zlo i moli za oprostjenje. Nisam pročitala u Bibliji tko je kome prvi oprostio, Adam Evi ili Eva Adamu, i jesu li molili jedno drugo za oprostjenje. Prebacivanje krivnje na drugoga, bijeg je od oprostjenja i udaljivanje od raja. Ta čarobna riječ izgo-

vorena u ljubavi i poniznosti s priznanjem osobne pogreške otvara ponovno vrata raja. Gospodin je milosrdan i milostiv. Blaga je i ponizna srca. Učimo se od njega i nasljedujemo ga u istini i ljubavi, ne zatvarajmo vrata raja jedno drugom, bez obzira tko je kriv a tko prevaren. Adam i Eva zajedno su prognani. Skupa nam se boriti, moliti i izmoliti svoj dio raja.

ZDRAVLJE I SLOBODA

Zdravlje je izrečeno nizom definicija, ali ih neću ponavljati. Ponudit ću još jednu: zdravlje je život u istini, ljubavi i slobodi. Zdrav je onaj koji to može ostvariti i sačuvati. Zna se, ovisnici su zarobljeni, duševni bolesnici nekritični, mnogi bolesnici sputani i vezani za postelju. Oni koji se drže zdravima, unatoč zdravstvenim tegobama rješavaju svoje dnevne zadatke i pomažu pritom i drugima. Neke bolesti nameće i vrijeme kao i neuredan način života. A u promidžbi zdravlja i

zdrava izgleda veliku ulogu igraju industrija i zarada. Zdravlje podrazumijeva i mogućnost izbora. Prihvatiti ili neprihvatiti ponudeno liječenje. Biti slobodan pri izboru životnog suputnika. Ni brak nije valjan ako se sklapa pod različitim prisilama. Mnoge su terapije naporne, dugotrajno liječenje traži disciplinu i odricanje. I koliko god je čovjek zarobljen određenim tretmanom u slobodnu pristanku, ima smisao i vodi k cilju. Čovjek otvoren Duhu Svetomu uvijek je slobodan. Bog je svojoj djeci kroz ljubav i slobodu dao najdragocijenije darove. Zdravlje je neizmjerljivo važno, ali za ljubav i slobodu daje se i život i zdravlje. Sloboda za ljubav ozdravlja i nadilazi mnoge zapreke i osmišljeno trpi i podnosi bol. Ono što oživljava i život daje Duh je Božji. Po ljubavi život stvara, dodirom, vjerom i molitvom liječi i oživljava.

IZMOLI NAM ZDRAVLJE

Mnogi će hodočastiti ovog mjeseca u splitsko svetište Gospe od Zdravlja na Dobrom, a slično hodočaste brojni i u njezina svetišta diljem svijeta. Gospe od Zdravlja, ti nas primaš i zdrave i bolesne i ne pitaš nas tko je kriv i tko je koga prevario. Znaš dobro da smo svi slabi i da si ti jedina od ljudskog roda začeta bez grijeha. Ti si pobijedila i zmiju te joj zgazila glavu. Pomozi nama, jadnima zgaženima grijehom, ugrizenima zmijom, otrovanima lažima, prevarenima zavodljivim ponudama, preživjeti u ovom svijetu, spasiti naše brakove i podići djecu u ljubavi da budu zdrava i slobodna živjeti u Istini, koje Put vodi u Život.

Danijela DE MICHELI VITTURI

Čovjekov život na zemlji izložen je patnjama, bolestima i napokon smrti. Svi smo zabrinuti za svoje tjelesno zdravlje, koje je uvjetovano našim duševnim stanjem i obrnuto. U svetopisamskom svijetu postojala je misao da je bolest kazna zbog grijeha, pa su učenici pitali Isusa: "Učitelju, tko je sagriješio, on ili njegovi roditelji, te se slijep rodio?" (Iv 9,2). Kad se u biblijskom smislu govori o zdravlju, riječ je o tjelesnom i o duševnom zdravlju, zapravo o spasenju cjelokupna čovjeka.

LIJEČNICI TIJELA I DUŠE

Ganut milosrdem prema ljudima, Isus je prošao zemljom čineći dobro, ozdravljao je bolesnike i oslobađao ih od tmina grijeha (usp. Mt 9,2-8; Iv 5,1-14). Na temelju Evandjelja, ranokršćanska predaja govori kako je Bog svoga Sina poslao na svijet kao Spasitelja i "Liječnika tijela i duše" (sv. I. Antiohijski). Kad je svoje učenike poslao propovijedati, dao im je moć ozdravljanja bolesnih (usp. Mk 16, 18). Tijekom stoljećâ, toliko su navjestitelji Radosne vijesti postizali čudesna ozdravljenja od različitih duševnih i tjelesnih bolesti. Takvu moć i dar pučka pobožnost na poseban način pripisuje Majci Isusovoj, koja je brižno pratila rast i razvoj svoga Sina i prve kršćanske zajednice. Stoga se i njoj već od najstarijih vremena kršćanski puk rado obraća za pomoć u bolesti i tjeskobi zazivajući je kao "Zdravlje bolesnih", o

čemu svjedoči i zaziv u Lauretanskim litanijama. Ta činjenica pokazatelj je vjere naroda Božjega u zagovor bl. Djevice, da nam ona može pomoći u očuvanju zdravlja duše, a time i tijela. Ona je, naime, suradnica Isusova u djelu otkupljenja ljudskog roda, a milost Otkupljenja proteže se na sve krhkosti ljudskog života, koje su posljedice ljudske naravi.

GOSPA PROMIČE ZDRAVLJE

U hrvatskim krajevima dosta je rasprostranjeno štovanje *Gospe od Zdravlja*. Svoje početke ima ono u Mlecima nakon što je g. 1631. kuga poharala tamošnji kraj. Prestala je na blagdan *Prikazanja Marijina u Hramu*, 21. studenoga, kad je Mletački senat učinio zavjet da će Gospi u čast podignuti veličanstvenu crkvu, ako ih oslobodi od pošasti kuge. Nemila bolest je prestala, a Mlečani g. 1687. Gospi u čast grade veličanstvenu crkvu, svetište Gospe od Zdravlja. Prvi put u povijesti Gospi se pridaje taj naziv. Njezino štovanje pod tim imenom proširilo se iz Mletaka ubrzo i hrvatskim krajevima, osobito uz Jadransku obalu. I Majka Gospodinova, naime, rado priteče u pomoć svojoj djeci kad se nađu u nevolji. Bolesnici se zato često utječu njezinu zagovoru za zdravlje duše i tijela te s tom nakanom brojni dolaze moliti u njezina svetišta. U bolesnoj braći nazire se čudesan ustroj duha i tijela, zdravlja duševnoga i tjelesnoga. Više od bolesnih tjelesa, kroz sakrament pokore liječe se i ozdravljaju brojne duše koje se krijepe Kruhom života.

Svaka molitva za zdravlje Gospi od Zdravlja ne mora nužno vratiti izgubljeno tjelesno zdravlje, ali sigurno umiruje duh i pomaže prihvatiti životnu situaciju. Gospin zagovor pomaže nam okrenuti bolest i patnju, kao i narušeno zdravlje na dugotrajno, zemaljsko i vječno dobro. Isus, naime, od nas ne traži da trpimo kao on, nego da ljubimo kao što je on ljubio. Njegova Majka zna da to ostvarenje ljubavi na ovom svijetu nosi sa sobom i trpljenje, jer je to bitna sastojnica ljud-

skog života, kojega zapravo i nema bez bolesti, patnje i smrti. Stoga želi pomoći da nam svaka situacija u životu bude poticaj na porast u ljubavi. Svaka molitva, pa i ona za zdravlje, čovjeka smiruje. Preko bolesti ponovno otkrivamo Boga i njegovo djelovanje, produbljujemo smisao svoga života i živimo intenzivnije. Bog ne ostavlja nikoga sama, a strpljivo podnošenje bolesti donosi bolesniku korist, duhovnu i tjelesnu.

DOMOVINSKO SVETIŠTE

Za kuge u Splitu g. 1731. mnogi su pomrli. Jedino na Dobromu, oko bunara pitke, "dobre" vode izvan gradskih zidina, nitko se nije zarazio. To su pripisivali zagovoru Gospe, koje se slika štovala kod franjevaca u toj četvrti. Za samostansku kapelu poslao ju je fra Filip Grabovac (†1749.) iz Verone. Kad je za čudesni događaj doznao nadb. Antun Kačić (†1745.) blagoslovio je svetu Priliku i naredio da se izloži na štovanje. Preda nju je vjernički puk rado dolazio i molio. Oduševio se brzo i za gradnju njezine crkve, koju franjevci g. 1732. i dogotoviše. Budući da se ubrzo pokazala premalenom, na istom mjestu g. 1771. podignuta je nova. Kako je vrijeme prolazilo, potrebe vjernika i svetišta su rasle. Stoga je g. 1937. sagrađena današnja crkva, i to darovima vjernika iz svih krajeva gdje žive Hrvati katolici, kao zavjetno svetište hrvatskoga naroda Gospe od Zdravlja.

K. JOLIĆ

Sinj slavi i na slavlje zove

Na blagdan Velike Gospe ove godine otvorena je proslava jubileja 300. obljetnice čudesne obrane Sinja i Cetinske krajine, što je zapravo i 300. obljetnica svetišta Gospe Sinjske. To je bio i povod da o slavlju i planovima svetišta u vezi s njime porazgovorimo s njegovim upraviteljem i gvardijanom samostana *fra Petrom Klapežom*.

- *O čemu se zapravo radi?*

- Svetište Gospe Sinjske slavi svoju treću stoljetnicu opstojnosti. Iz njegove prošlosti važna su dva važna čimbenika. Gospina slika donesena je u Sinju g. 1687. iz franjevačkog samostana na Šćitu u Rami, a fratri i puk iz srednje Bosne, Duvanjskoga i Livanjskoga polja naselili su godinu ranije oslobođenu Sinjsku krajinu. Drugi važan događaj jest čudesna obrana Sinja 1715. Malobrojni branitelji (oko 700) uspjeli su se oduprijeti nadmoćnoj osmanlijskoj vojsci (40.000 do 60.000 vojnika) i taj uspjeh pripisali Božjoj pomoći koju su s narodom izmolili pred slikom Majke od Milosti. Od te obrane slika Majke od Milosti časti se kao Čudotvorna Gospa Sinjska.

- *Što se sve sprema na vjerskom planu?*

- Najprije hodočašća. Tradicionalna hodočašća podružnica sinjske župe i okolnih župa na njihov dan u devetnici Velikoj Gospi ostaju, ali će se uoči toga u svakoj župi održati duhovna obnova ili trodnevica. Predviđena su i hodočašća dekanata splitsko-makarske nadbiskupije, tako da će svaki odabrati

svoj dan, jednu subotu između svibnja i listopada 2015. Očekujemo i hodočašća biskupija splitske metropolije, pa i šire - šibenske, hvarsko-viško-bračke, dubrovačke, zadarske, mostarsko-duvanjske, banjolučke... prve subote u mjesecu počevši sa svibnjom... Na blagdan Gospe Lurdske 11. veljače upriličujemo hodočašće bolesnika, a 1. svibnja hodočašće ministranata nadbiskupije.

1. kolovoza hodočašće je hrvatskih branitelja, vojske i policije. U 18 sati procesija je sa svijećama i Gospinom slikom na Grad, gdje će u 19 sati biti sv. Misa, nakon nje cjelonoćno bdjenje do sv. Mise u 8 sati, koju predvodi vojni ordinarij, a poslije misnog slavlja slijedi procesija s Gospinom slikom u svetište. Hodočašće Bogu posvećenih osoba nadbiskupije bit će 5. kolovoza, a hodočašće mladih iz cijele Hrvatske 9. kolovoza.

U planu je i hodočašće vjernika Cetinske krajine iduće korizme u Svetu Zemlju, a u listopadu u Rim, Papi predati Gospinu sliku i medaljon.

- *Imate li što izvan hodočašća?*

- Kroz jubilejsku godinu pozvali smo na svadganju zajedničku krunicu u 17,30 sati. Prvog i zadnjega korizmenog petka imat ćemo križni put na Gradu. Jedne srijede u došašću i u korizmi organizirat ćemo objed za siromašne našega grada. Ostaje otvoren i prijedlog samostanskog kapitula, da se u sklopu jubileja pođe s Gospinom slikom u gradove naše nadbiskupije. Izradit ćemo i - zlatnu krunicu.

- *O čemu se zapravo radi?*

- Molitvom krunice hrvatski vjernici sudjelovali su u svim važnim pobjedama. Ona je čitav hrvatski narod povezi-

vala u neraskidiv lanac Božje ljubavi, svjestan da svoju Domovinu gradi s Bogom na neuništivim temeljima. Tako je cijela Hrvatska, poput golubice raskriljenih krila, postala zemlja žive krunice. Njezinim moljenjem vjernici su doprinijeli daru slobode! Najprije su ga njegovali dostojanstvom kršćanskog življenja, a zatim svagdanjom molitvom krunice ili koje njezine desetice.

Krunicom smo oslobodili Domovinu, a sad je čas da njome oslobodimo hrvatski narod od svih navala idolopoklonstva. Molitvom krunice idemo otvarati oči, uši i srca naroda da čini dobro, da prestane psovati, emotivno i intelektualno ubijati puk preko tiska, televizije, radija i međumrežja, da se očuvaju vrijednosti kršćanskog braka i obitelji, da vlast i narod postanu napokon jedno, da Hrvat zavoli Hrvata...

Za izradu zlatne krunice samostan će dati zavjetne darove koje su vjernici godinama darivali Gospi. Budući da ih nema dovoljno, pozivamo sve Gospine ljubitelje da nam pomognu zlatnim nakitom ili novčanim darom kako

bismo zajedno izradili zlatnu krunicu. Taj dar bit će kruna jubileja koju ćemo kao zahvalu nebeskoj Majci postaviti na njezin oltar, koja će nas uvijek iznova podsjećati na potrebu molitve i biti trajan znak budućim generacijam.

- Što se sprema na kulturnom planu?

Jubilej svetišta i alke bio je povod franjevcima da s vjerničkim pukom izrade postaje križnog puta uz put na tvrđavi ponad Sinja, koja je bila utočište puku i vojnicima za turskih najezdi. U tijeku je obnova njezinih zidina. Usred nje bila je crkva sv. Mihovila u koju su franjevci, po dolasku iz Rame, postavili sliku Gospe od Milosti. Nakon više potresa i barbarskih navala, zidine su popustile i puk je počeo naseljavati Podvaroš. Crkvice je sagrađena za 200. obljetnicu dolaska puka iz Rame, a g. 2008. postavljen je brončani kip Gospe Sinjske akad. kipara Josipa Marinovića. Već je izrađeno 10 postaja, što su djela najpoznatijih hrvatskih kipara. Hrvati iz Australije uključili su se u izradu 8. postaje. Dosad su darovali 47.300 AUD. Kako bismo u ovom jubileju mogli dovršiti taj hvalevrijedan pothvat, molimo sve koji mogu da nam novčano pomognu podići ostale postaja, koje će ostati trajan znak zahvalnosti za sve milosti koje smo dobili po zagovoru Gospe Sinjske.

- A što je sa znanstvenim područjem?

Održat će se i znanstveni simpozij i, to 13. svibnja u Zagrebu, a 15., 16. i 17. svibnja u Sinju, gdje će i završiti misnim slavljem u nedjelju, 18. svibnja. S predavanjima o povijesti svetišta, grada i alke nastupit će 50 predavača, a pokrovitelj simpozija je HAZU.

P. LUBINA

Maslina

Zaboravila sam kako se lijepo probuditi u kućici usred maslinika. Sada kad je Romeo otišao u mirovinu, možemo to sebi češće dopustiti. Prespavati u kućici s jednostavnim namještajem i vrlo oskudnom opremom, živjeti onako kako su živjeli naši stari, koji su, dok bi došli ovamo, trebali dva sata truskanja na magaretu. Ja sam danas bolje sreće, put je probijen, može se autom sve do ispred vrata. Osim naše, ima tu još nekoliko kućica. Od nekih su ostale jedino zidine, neke su u malo boljem stanju, jedino je naša u uporabi, i to od ove godine.

- Što činite, automobilom ste za čas kući! - odvrćali su nas.

Zacrtnali smo i nismo odustajali. Nije luksuz, opet nekako tu je sve što nam treba: postelja, kamin, kuhalo na plin, voda i ptice koje nas bude svojim pjevom. Muka mi je kad se sjetim kolikim se sve opterećujem, a tako je malo potrebno za normalan život! Kako malo treba da čovjek bude sretan!

- O, evo gospara! - dolazi s vrha masline čim smo zakoračili na svjetlo dana.

- U ime Oca i Sina i Duha Svetoga, bježmo u kuću! Duh! Ovo je duh! Odlazi!

- Romeo čini cirkus.

- Nesrećo! Gdje je red spavati do ovih doba? - odgovara s masline.

- Jučer prva pomoć, govore gotov je, nema mu spasa...

- Jesi li ga vidio, a danas na maslini! Ta pogledaj gdje se popeo, na vrh. Ako padne... - sićušna se žena ispravlja, izranja ispod masline.

- Hajde, umukni! Pusti ljude na miru! - više čovjek odozgor.

- Reci mu, molim te, da siđe! Ako padne, ja idem pravo kući, praviti ću se da ga ne poznajem, neću mu uopće zvati prvu pomoć!

- Idi odmah, zamantala si me!

- Da sam znala da ćeš to činiti, ne bih ti bila jučer zvala prvu pomoć, a ne, ne!

Bila bih te ostavila, pa se misli! - žena se okrenula k nama pa objašnjava kako je njezin devedesetogodišnji muž jučer od srčanog napada gotovo umro.

- Tko, ja? Ja umrijeti? Ne pada mi na pamet! Ta gledaj me!

- Gledaj njega! Gledaj ga, kao ptica je, a ti sve gledaš, sve mjeriš da se popneš na maslinu! - čuje se iz susjednog dočića. Upravo je došao novi bračni par na svoju maslinu. Žena pokazuje na našega devedesetogodišnjaka pa se okomila na svog muža.

- Oooo! Kakav si, prijatelju, za penjanje? Kad pobereš svoje, bi li došao u mene? - Romeo se s njima dovikuje.

- Samo spremi dobru marendu! - odgovara onaj odmjeravajući s koje bi strane prislonio ljestve. Njegova žena se žesti: - Što si pusto brz!

Smijemo se. Onaj s vrha masline propituje:

- Tko je ono stariji od nas dvojice?!

- Svaki put me to pitaš! Upamti više, ti si stariji pet godina! Imaš sada ravnih 90! Ja ih imam 85! Navršiti ću ih u siječnju!

- Što mu odgovaraš, zar ne vidiš da te zagovara?! Penji se ili idemo kući! Luda sam bila što ovo malo maslina nisam posjekla.

- Tko će ti ih posjeći, kad u polju i nema nikoga ispod 70 godina!

- 70 godina? Bježimo, ženo! Što mi radimo s ovim starcima? - Romeo se kao čudi.

- Doći ćeš i ti u naše vode! - grmi s vrha masline. Mogao si doći i sam, a ne nju dovesti da ti radi, pa se sada činiš kako si vrijedan.

- Biti ću u blizini, gledat ću što radite, da niste zabušavali! Vi njih nadgledajte! Kasnije ćete mi podnijeti izvještaj! - kao ozbiljno, obratio se njihovim ženama.

Mašemo im i pozdravljamo se. Kupimo mrežu, mi smo jučer našu maslinu pobrali, prelazimo na drugu, u drugi dočić. Ovdje je tako, jedan dolac - jedna maslina. Moje, tvoje, njegovo, sve isjeckano. "Trebalo bi to objediniti", jednom sam predložila. "Tko će dati novaca? I za koga?", odgovorili su.

"Naša su se djeca raštrkala po svijetu, da se ne bi vratila i došla ovo raditi?"

- Pa tko će raditi kad vas ne bude? - upitala sam naivno.

- Kinezi! Njih ima oni će!

Romeo je odmah okrenuo na šalu:

- Zato ja učim kineski da znam s njima govoriti kada dođu! I vama ću nabaviti knjige da ga možete učiti!

Smijeh. Idemo dalje. Razgovaramo kako je lijepo kad ima ljudi, kad se imaš s kime našaliti, kad si sretan na svome komadiću kugle zemaljske.

Romeo se uozbiljio:

- Ovo je vrijeme kad se najviše pada i lome kosti. Pomolimo se za sve koji su danas na maslinama i rade u polju.

Molimo Gospinu krunicu. Molimo Gospu da nas prikaže Gospodinu kao što je u Hramu prikazala svoga Sina, našega Gospodina Isusa.

R. T.

Gospini dar

**Svoje misli, svoje snove
i sva dobra nastojanja,
svoja jutra, dane nove
nadom obojena sutra,
najljepša su stvar
Gospini dar!**

**Svoja tiha obećanja,
dnevna svoja prikazanja,
život sasvim jednostavan,
stvaran, miran, skroman, fin,
najljepša su stvar
Gospini dar!**

**I sklopljene moje ruke,
plam u srcu, radost duše,
hod uspravan i bez muke
i molitve žar ustrajne,
najljepša su stvar
Gospini dar!**

Vinka TOKIĆ BUROLO

Evandjelje po Mariji

U samostanu sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskoga u Splitu, 27. rujna 2014. nadb. M. Barišić blagoslovio je novu kapelu i posvetio oltar. Uz oltar, besjedište, svetohranište i vitraje u kapeli je, akad. slikarica s. Zdravka Milić izradila i oltarnu pozadinu od raznobojnih kamenčića pod nazivom: *Naviještenje Gospodinovo*. Taj mozaik postavljen je figurativno, pa se "čita" s desna na lijevo. Kao prvi nositelj radnje, s putničkim štapom u ruci, Josip se u zaustavnom iskoraku, na pojavak anđela Gabrijela okreće Zaručnici, jer ga zaustavlja nebeski glasnik. Nakon prelijetanja iznad Josipa, kao drugi nositelj radnje, anđeo Gabrijel okrenut Mariji zauzima se ispred nje da joj objavi radosnu vijest. Tim je prizorom s. Zdravka "uhvatila trenutak" Josipove potvrde u osmijehu i Marijina pristanka u opuštenim ramenima. Upravo u smirenoj skladnosti dvoje zaručnika, koje uznemiruje tek prelet anđela Gabrijela, postigla je savršenu povezanost između pojedinih likova i kompozicijske cjeline.

ONO ŠTO SE NA SLICI NE VIDI

Navedenom motivu moramo nadodati još nekoliko čimbenika, koji nisu figurativno prikazani. Promatrajući okomitu postavu Josipa i Marije na krajevima mozaika i anđela Gabrijela kao vodoravnu poveznicu, čini nam se da je u sredini nastao figurativni "horor vacui" ili namjerna slikarska praznina bez nositelja radnje, koji bi

u donjem dijelu mogao povezati Josipa i Mariju. Ispred mozaika je kameni oltar. I kad, za euharistijske molitve, službenik Božji podigne hostiju i kalež nad njim, na mozaiku će se pojaviti Isus kao glavni nositelj evanđeoskog navještaja.

Želimo li pravilno pročitati likovni motiv, možemo zaključiti da je, vodeći na umjetničkim nadahnućem i postavom liturgijskoga čina u slikovnu površinu, predviđajući euharistijski sadržaj na mozaiku, s. Zdravka zaočuzila umjetničku kompoziciju četvrtim čimbenikom blagovjesničkog čina. Zato je, kao glavnog nositelja sakralnog sadržaja, usred mozaika postavila svetohranište, koje je postalo sastavni dio mozaika. Iako nije figurativno prikazan, jer je tek naviješten, Isus je, dakle, na mozaiku prisutan upravo u formi koju je prije svoje muke i smrti navijestio učenicima. Tako vjernici, okupljeni oko oltara, preko četiriju nositelja blagovjesničkog događaja, postaju sastavni dio slikarske pozadine.

Nakon što smo, uz Josipa, Mariju i Gabrijela, otkrili i četvrti čimbenik – Isusa Krista u svjetlokrugu, u kojem je svetohranište, otkrijmo još neke tajne na mozaiku. Uz Isusa Krista, kao naviještena Spasitelja, s. Zdravka predviđela je i druge dvije osobe Presv. Trojstva. Na vrhu mozaika, iz svjetlosnog polukruga, koji simbolizira Boga Oca u atributu Sunca, kao iz nebeskog izvora, prelijeva se mlaz vode, jarkocrvene boje, simbol Duha Svetoga, koji se, preko ruke anđela Gabrijela, izlijeva na Isusa, odnosno na svetohranište. Dok promatramo

koloristički prizor oslikan kršćanskom simbolikom, bilo figurativno ili apstraktno, u prepoznatljivim sakralnim atributima, možemo reći da se, uz Josipa, Mariju i Gabrijela, uz vjernike i svećenika, na oltarnoj pozadini pojavljuje Bog Otac u liku Sunca, Duh Sveti u znaku izvora koji teče prema zemlji i Isus Krist u svetohraništu.

IGRA RAZNIH BOJA KAMENČIĆA

Umjetnička nadarenost s. Zdravke došla je do izražaja u slaganju raznobojnih kamenčića. U jasnu figurativnu crtežu, koji je obogatila apstraktnom dekoracijom, ispunjen obojanim svjetlosnim učinkom postavljanja reljefnog mozaika, prikazala je radosnu vijest koja je na svijet došla preko Marije. Dok Josip, u bijeloj haljini i s muževnom bradom, ogrnut smeđim plaštem, s procvjetalim štapom u ruci, u zaustavnom iskoraku, gornji dio tijela okreće Gabrijelu i pogledava sa smiješkom Zaručnicu, na suprotnoj strani, blago savijena u tzv. es-krivulji, u bijeloj haljini s plavim plaštem, opasana uskim pojasom, Marija potvrđuje pristanak da rodi Spasitelja. Ona je

zapravo postavljena kao da s Ivanom Krstiteljem, u prigodi Isusova krštenja na Jordanu, odnosno sa svećenikom za misnog slavlja za oltarom, pokretom lijeve ruke prema svetohraništu, govori: „Evo Jaganjca Božjega“ (Iv 1,29). Ako s tim pokretom Marijine lijeve ruke povežemo simboliku Presv. Trojstva, koju smo već naveli, vidljivo je da preko izljeva vode, kada su se otvorila nebesa (usp. Mt 3, 13-17; Mk 1, 9-11; Lk 3, 21-22), Bog Otac potvrđuje: „Ovo je Sin moj, Ljubljeni. U njemu mi sva milina“ (Mt 3, 17).

Razgrađivanje umjetničke forme, kao uzrok nove likovne prakse, koju je s. Zdravka primijenila na mozaiku, nastao je kao posljedica ekspresivna istraživanja prostornih odnosa unutar reljefne površine i pronalaženja osobnih stilskih mogućnosti preko svjesnih gestualnih tragova. Zato je proces umjetničkog stvaranja njezin svojevoljni čin koji je, razbijajući materijalnu strukturu, poslagala na neobičnu polukružnu površinu i skladnu kompoziciju.

Ante Branko PERIŠA

Četvrt tisućljeća od posvete

Dana 22. studenoga 2014. navršavaju se dva i pol stoljeća da je posvećena crkva Gospe Karmelske u Nerežišćima na Braču. Za to je bio određen blagdan Prikazanja Marijina u hramu (Gospa od Zdravlja), ali je zbog nevremena posvetu crkve i njezina glavnog oltara 22. studenoga 1764. obavio hvarski biskup, karmelićanin iz Verone, Joakim Marija Pontalti. U prigodi spomenute obljetnice prikladno je prikazati što se u sačuvanim arhivskim izvorima doznaje o crkvi-slavljenici, poglavito u zapisnicima biskupskih pohoda, posebno u podacima s marijanskim obilježjem.

NAJSTARIJA CRKVA

Makar je najstariji poznati spomen predmetne crkve iz g. 1228., njezin izgled sustavno možemo pratiti tek od posljednje četvrtine 16. st., otkad je utemeljeno govoriti o trima crkvama

susljedno sagrađenima na istome mjestu. Prva je ona do g. 1593., kad je doživjela veću pregradnju pa je i danas na njezinu pročelju latinski natpis koji, uz ostalo, navodi da su *"ovaj hram Djevice*

Bogorodice podigli Nerežišćani". U prvom opisu iz g. 1579. ta je crkva imala tri oltara, a na glavnome bila je slika sv. Marije. Budući da ni na jedno marijansko slavlje u godini nije svetkovala svoga naslovnika, g. 1590. bio je za to određen blagdan Marijina rođenja (Mala Gospa).

MLADA CRKVA

To je zapravo druga u nizu crkava sagrađenih na istome mjestu pa je kao takva postojala od g. 1593. do 1730. Ispočetka je još uvijek jednobrodna crkva sa sakristijom u prizmelju zvonika imala tri oltara (zatom pet i konačno sedam), a na glavnome, sagrađenu g. 1633., postavljena je, i danas ondje stoji, slika pripisana Filippu Zanibertiju iz Brescice: Bogorodica s Djetetom između sv. Ivana Evanđelista i sv. Katarine Aleksandrijske. U lađi je bio i sada sačuvan, jedini u crkvi drveni, oltar Marijina navještenja, koji je početkom 18. st. dobio svoju današnju sliku, djelo venecijanskog slikara Giovannija Francesca Fedrigazzija. Na oltaru pak Gospe od Ružarija već g. 1645. nalazimo, još uvijek postojeću,

potpisanu sliku mletačkog umjetnika Carla Ridolfija: Gospa od Ružarija sa sv. Dominikom i sv. Katarinom Sijenskom, uokvirena sličicama s prizorima otajstava krunice. Premda je oltar Gospe Karmelske prvi put spomenut u drugoj polovini 17. st., na njemu je već od 1630-ih godina stajala, nedavno obnovljena, slika naslovnika oltara sa sv. Ivanom Krstiteljem i sv. Petrom, rad Mlečanina Mateja Ponzonija (Pončuna).

DANAŠNJA CRKVA

Povećanje dotadašnje crkve, a izgradnja ove trobrdodne sa sadašnjim oblikom i naslovnikom te posvećene prije 250 godina, zajedno sa zvonikom trajala je od g. 1739. do 1752. te je za samo zdanje i glavninu njegove opreme najzaslužniji nerezliški župnik i kasniji šibenski biskup Jeronim Bonačić (†1762.), pisac hrvatskog katekizma za potrebe nerezliške crkve, tiskan u Veneciji g. 1742. i 1761. (O Mariji i Bonačićevu katekizmu pisali smo u *Mariji* br. 12/1987.).

Od današnjih sedam oltara na trima su slike s Marijinim likom (već nabrojenih auktora Fedrigazzija, Ridolfija i Zanibertija), dok je na mjestu Ponzonijeve slike u ostakljenu drvenu spremištu smješten dojmljiv kip Gospe Karmelske u naravnoj veličini s prijestoljem, što ga je g. 1842. izradio mletački kipar Pietro dal Secco. Početkom 20. st. crkva je obogaćena kipovima Gospe Lurdske, Gospe od Ružarija i Gospe Žalosne tirolske izradbe.

Sadašnja nerezliška župna crkva u znanstvenoj literaturi bilježi se kao najveličanstvenija i najbolje prostorno

usklađena bračka crkva. Dok su Nerezlišća, inače gotovo 15-stoljetno naselje s neprekinutim slijedom, stoljećima bila otočna prijestolnica, predstavljena je crkva, najčasnija na Braču s naslovom arhiprezbiteralna, u određenom smislu djelovala kao "bračka katedrala". U njoj su nezaobilazne povijesne orgulje, prvorazredni kulturni spomenik nadnacionalnog značenja. Načinio ih je g. 1753. u Veneciji vrhunski graditelj orgulja svjetskoga glasa don Petar Nakić. Neizostavan spomen zaslužuje zadivljujući mramorno-kameni glavni oltar koji ispunja cijeli istočni zid svetišta (7 x 13 m). U opisanoj crkvi duhovno se izgradila stotina domaćih svećenika koje je samo u posljednjih šest stoljeća iznjedrila ta župa. Najpoznatiji među njima ujedno je i najznamenitiji Nerezliščanin uopće: fra Bernardin (poznatiji kao Splicićanin) Drivodilić (†1499.), priređivač prve tiskane hrvatske knjige s latiničkim slovima, *Lekcionara* (knjige misnih čitanja), objelodanjene g. 1495. u Mlecima. Od propovjednika koji su nekoć nastupali u nerezliškoj crkvi izdvajamo isusovca i mučenika Petra Pericu (†1944.), tvorca pjesme *Do nebesa i Zdravo Djevo*. Još istaknimo da je u njoj preporođena krštenjem kasnija splitska klarisa Klara Linardović (†1875.), umrla na glasu svetosti.

Velebna nerezliška Bogorodičina crkva, uz prvobitnu bogoštovnu namjenu radi koje je i građena, svojim brojnim vrijednim umjetninama uvelike nam pomaže da se preko vidljivih ljepota uzdizemo prema Onomu koji je nadahnio ta divna djela ljudskih ruku!

Josip FRANULIĆ

S Marijom prema nebeskoj slavi

Tijekom studenoga naše misli posebno su upravljene prema onima koji su s nama bili na zajedničkom putu, ali su već otišli u vječnu Domovinu. Evo kratkih razmatranja koja mogu dobro doći kao uvodi u pojedina otajstva krunice slave.

1. ISUSOVO USKRSNUĆE

Ne bojte se! Znam da tražite razapetog Isusa. On nije ovdje! Uskrsnuo je kako je rekao! Dodite i vidite mjesto gdje je bio položen, zatim krenite žurno i recite učenicima njegovim: "Uskrsnuo je od mrtvih i, eto, pred vama ide u Galileju. Ondje ćete ga vidjeti." (Mt 28, 5-7)

Nakon tolikih ponižavanja za nametnutoga nam Domovinskog rata i zlostavljanja hrvatskih uznika i hrvatskoga naroda s njima zajedno u Hagu ponadali smo se nakon oslobađajuće haške presude hrvatskim generalima uskrsnuću hrvatskog naroda i domovine na novi život. No, zahvaljujući svjetskim moćnicima i odnarodnim hrvatskim vlastima - kao da se ništa nije dogodilo...

Dok razmatramo o Isusovu uskrsnuću, molimo da poginuli hrvatski branitelji što prije dođu u slavu Očevu, a živi u trenucima iskušenja nađu potporu u sigurnosti uskrsnuća.

Očenaš, 10 Zdravomarija i Slavaocu...

2. ISUSOVO UZAŠAŠĆE

Kad to reče, bi na njihove oči uzdignut u zrak, i oblak ga ote očima njihovim. Dok su očiju uprtih u nebo

gledali kako odlazi, najedanput stadoše kraj njih dva čovjeka u bijelu i rekoše im: "Galilejci, zašto stojite i gledate u nebo? Ovaj isti Isus koji je uznesen na nebo između vas opet će se vratiti isto onako kako ste ga vidjeli da odlazi na nebo." (Dj 1, 9-11)

U obrani Domovine i slobode mnogi su dali svoje živote, brojni su ostali osakaćeni u tijelu i duši, podnose psihičke boli te dižu ruke na sebe zbog svega što su vidjeli, čuli i doživjeli. Ni nakon oslobađajuće haške presude za mnoge odgovorni nemaju razumijevanja. Činički viju hrvatski stijeg, slave njihove pobjede i veličaju junaštvo, tjeraju svoje kao da se ništa nije dogodilo i time im nanose nove udarce. Dok razmatramo o Isusovu uzašašću u nebo, molimo za sve izranjene Domovinskim ratom: pokojne uvedi, Gospodine, u slavu Očevu, a živima

daj snage da nadidu nerazumijevanja i hrabro kroče kroz život.

Očenaš, 10 Zdravomarija i Slavaocu...

3. ISUS DARUJE DUHA

Kad napokon dođe Pedeseti dan, svi bijahu skupljeni na istom mjestu. Tad iznenada dođe neka huka s neba, kao kad puše silan vjetar; da ispuni svu kuću u kojoj su boravili. I ukazaše im se jezici kao od plamena, i razdijeliše se te nad svakog od njih side po jedan. Svi se oni napuniše Duha Svetoga te počеше govoriti tuđim jezicima, kako ih je već Duh nadahnjivao da govore. (Dj 2, 1-5)

Oni na kojima je Domovinski rat ostavio posljedice i dalje su među nama. Sami ih toliko puta ne shvaćamo. Često su u svom svijetu, a mi u svome. Mjesto da ih hrabrimo za život i potičemo da izdrže u nevoljama, mi ih ne razumijemo, u njihovu jadu ih ismijavamo, čak izrugujemo...

Dok razmatramo o silasku Duha Svetoga nad apostole, molimo za obitelji koje trpe od posljedica rata: da se u trenucima tjeskobe i nerazumijevanja znaju povući i otvoriti se Duhu uranjajući u obećano kraljevstvo kako bi smogli snage za život, mjesto da galame, psuju, razbijaju...

Očenaš, 10 Zdravomarija i Slavaocu...

4. MARIJINO UZNESENJE

Ali Bog, bogat milosrđem - iz svoje velike ljubavi kojom nas je ljubio - nas, koji bijasmo mrtvi zbog grijeha, oživi zajedno s Kristom - milošću ste spašeni! - s njim nas i uskrisi i s njim postavi na nebesima, u Kristu Isusu, da u vjekovima koji nadolaze pokaže

izvanredno bogatstvo milosti svoje dobrotom prema nama u Kristu Isusu. (Ef 2, 4-7)

Čovjek je društveno biće, ali mu je najteži upravo onaj kraj njega. Mjesto da se natječemo kako ćemo jedni druge više obradovati i usrećiti te tako stvarati raj na zemlji, mi postajemo križevi jedni drugima, a najveći sami sebi. Druge bolje vidimo negoli sebe same. Dok razmatramo o Marijinu uznesenju u nebo, molimo za sve pogođene Domovinskim ratom: pokojnike dovedi, Gospidne, k sebi u nebesku slavu, a živima daj snage da ti u svagdanjem životu budu odani dušom i tijelom.

Očenaš, 10 Zdravomarija i Slavaocu...

5. MARIJINO KRUNJENJE

Na nebu se pojavi veličanstven znak: Žena obučena u sunce, mjesec pod njezinim nogama, a na glavi joj vijenac od dvanaest zvijezda. Bila je trudna i "vikala je u bolovima" i mukama "rađanja". (Otk 12, 1-2)

Brojni poginuli hrvatski branitelji ostavili su plodove svoje ljubavi, kojima nedostaje očinska čvrsta ruka i majčinsko nježno srce, koji ih jedini mogu pravo odgojiti i usmjeriti u život. Treba li se, stoga, čuditi da su uslijed toga brojni zastranili s pravog puta, upali u loše društvo, odali se drogi, alkoholu, nemoralu...

Dok razmatramo o Marijinu krunjenju u nebeskoj slavi, molimo za djecu poginulih hrvatskih branitelja: tragično preminule, Gospodine, okruni rajskom slavom, a žive okupljaj i hrani sa svog oltara, kako bi ti do kraja ostali vjerni.

Očenaš, 10 Zdravomarija i Slavaocu...

KAJO

Nada u vječno uskrsnuće

Isus Krist, Sin Božji i pravi Bog, koji je vječna Istina, utješio nas je i ulio u naša srca i duše veliku nadu riječima, koje je izrekao prije negoli će uskrsnuti Lazara iz groba: *"Ja sam uskrsnuće i život: tko vjeruje u mene, ako i umre, živjet će. I tko god živi i vjeruje u mene, sigurno neće nikada umrijeti..."* (Iv 11, 25-27).

Osaženi Kristovim uskrsnućem, jer im se toliko puta nakon svoje grozne smrti i pokopa u grobu živ ukazivao, apostoli su bili spremni ne samo da pronose njegovu riječ Evandjelja širom svijeta nego da svi odreda dadu i svoj život za onoga koji ih je toliko ljubio, čvrsto vjerujući u besmrtni život koji će im Krist - Bog pripraviti.

Ta nada mora i nas ispunjati pri slavljenju spomena umrlih, posebno spominjući se onih koji su s nama za života bili povezani i dijelili s nama zajednički život, njegove radosti i tjeskobe. Krist nam je jamstvo

Na Golgoti

Marijo majko, Bogomajko,
Žalosna pod križem Golgote,
Suosjećam s tobom jako
Zbog muke Sina i strahote;
Marijo majko, Bogomajko!

Zdravko ŠILIĆ

da naši pokojni žive u njemu, pretpostavivši da su vršili volju Božju i živjeli po njegovim zapovijedima. I mi ćemo im se uskoro pridružiti, jer vrijeme tako brzo prolazi, i radovat ćemo se, ljubeći Gospodina kroz svu vječnost.

Nemojmo zaboraviti za njih moliti, prinoseći za njihovo posvemašnje očišćenje predragocjenu Krv Kristovu, koja pere grijeh svijeta. Jer moraju se obući u "bijele haljine". "Oni dođoše iz velike nevolje; oprali su svoje haljine i ubijelili ih u krvi Jaganjčevoj. Zato su pred prijestoljem Božjim i služe mu dan i noć u njegovu hramu... I jaganjac, koji stoji posred prijestolja, past će ih i voditi na izvore žive vode. I Bog će otrti svaku suzu s očiju njihovih" (Otk 7, 14-18).

Posebno molimo za duše kada se dijele s ovoga svijeta. Predajimo ih Mariji Majci i sv. Josipu. Potrebna im je naša molitva Gospine krunice kao i naša preporuka Božanskom milosrđu, uz ostale žrtve i pokore. Jer dobra i milosrdna Majka očekuje naše sudjelovanje. Znade kakve su teške muke i patnje bile njezina Sina za spasenje svih duša. A ona ne želi da te muke i patnje budu uzaludne. Ona ima moć nad Srcem Božjim, jer je to Srce njezina Sina i od njega neprekidno posreduje za milosrđe. Molimo je trajno za svoje spasenje.

*Pomozi nam, o Isuse,
Darovatelju spasenja!
Bogorodice blažena,
Zazuzimlji se za naš spas!*
(Himan)

s. Marija OD PRESV. SRCA

Čin ohrabrenja

Vaše lijepe riječi podsjetile su me na godinu 2009., kad sam za boravka u bolnici primila bolesničko pomazanje. Nisam bila toliko bolesna, koliko je bolesna bila mlada žena koja je ležala na bolničkoj postelji do mene. Zvala se Katica. Bila je toliko loše da nije mogla ni ustati. Brat i prijatelji poslali su po svećenika iz obližnje crkve sv. Petra. Žena se toliko preplašila i bojala da nije željela ni čuti za svećenika. Nije ni meni u tim trenucima bilo zgodno. Da bih ju ohrabrila, ponudila sam joj se da ću ja biti uza nju kad dođe svećenik, na što je i pristala.

Sljedećeg dana došao je svećenik. Nakon što smo se svaka zasebno pomirile s Bogom u sakramentu pomirenja, primile smo bolesničko pomazanje i ja i ona, zajedno. Zatim su Katicu odveli u dom koji su držale časne sestre. Otišla je u nj puna nade, ohrabrena da će ondje sigurno stati na svoje noge i prohodati.

Uvjerena sam da nas je tada posjetila sama Gospa. Katica je sigurno našla svoj mir. Ja se od toga dana lakše nosim sa svim nedaćama koje nosi život i moje godine. Hrabrija sam u svakom pogledu. Bogu hvala i bl. Djevice!

I. S. MRAZ

Ti što uzvisi svijet

Ti koja uzvisi svijet
jer rodi mu Spasitelja

Ti koja si najharnija čuvarica
raštrkanog stada Božjega

Ti koja zaplačeš i zadrhtiš
kad zalutamo u bespućima

Ti koja stojiš iznad provalija
da ne upadnemo u njih

Ti putokazu naš
na raskršćima koja nisu označena

Ti koja kidaš sotonine mreže
i oslobađaš ulovljene

Ti koja se ne daš obeshrabriti
hajkama ni grobarima

Ti čiji sjaj ne blijedi
nego postaješ sve sjajnija

Ti najnježnija i najljupkija
čijoj se ljepoti klanjaju sunca i zvijezde

Ti koja zaslužuješ sve hvale
koja svemirom dobrotu majčinsku rasipaš

Danica BARTULOVIĆ

Međugorska satnica

Krunica u župnoj crkvi je u 17, a misa u 18 sati, nakon čega slijedi uobičajeni program. Klanjanje je utorkom i subotom od 21 do 22 sata, a četvrtkom nakon večernje mise. Petkom nakon mise molitva je pred križem. U 14 sati krunica na Podbrdu je nedjeljom, a križni put na Križevcu petkom. Misa u 13 sati jedino je subotom. (GM)

Kapucinsko stoljeće u Dubrovniku

Slavlje Male Gospe u dubrovačkom svetištu Gospe od Milosrđa, koje je predvodio biskup M. Uzinić uz biskupa I. Janjića i provincijala fra J. Šarčevića, ove godine bilo je u znaku 100. obljetnice dolaska kapucina za upravitelje, čuvare i službenike toga dubrovačkoga marijanskog kutka. Posljednja dva dana devetnice o vezi kapucina i Dubrovnika govorili su fra J. Sopta i M. Sivrić. (GK)

Obnovljena kapelica

Biskup M. Bogović blagoslovio je na blagdan Male Gospe obnovljenu kapelu Rođenja Marijina u Saborskom na mjesnom groblju, najstariju crkvu u mjestu. (GK)

500. obljetnica franjevačke pokrajine

U povodu 500. obljetnice nastanka franjevačke pokrajine Bosne Hrvatske na Trsatu je 11. rujna održan prvi dio simpozija "500. obljetnica osnivanja franjevačke pokrajine u zapadnoj Hrvatskoj". Obuhvatio je povijesne i filološko-kulturološke teme o nastanku i opstanku vikarije te franjevačkom djelovanju nekada i danas. (IKA)

Stoljeće hodočašćenja Gospi

U Vukovaru je 14. rujna proslavljena 100. obljetnica hodočašćenja Gospi od Hrasta na tromedi triju vuokvarskih župa. Misnom slavlju nazočio je nadb. M. Srakić. (O)

Obnovljene orgulje

U Čučerju je 14. rujna održana kolaudacija orgulja, koje je obnovila tvrtka Škrabl iz Rogaške Slatine, a obavio ju je T. Habulin. (GK)

Tenisač kod Gospe

Osvajač US-opena tenisač Marin Čilić, 16. rujna zahvalio je u rodnom Međugorju obitelji i navijačima koji su ga pratili ovog ljeta. Sudjelovao je u molitvi krunice i na misnom slavlju. Župnik fra M. Šakota uručio mu je darove sliku međugorske crkve i Gospe te zlatnu krunicu, a u njegovu čast prirеđen je i prigodni program. (O)

Uređenje zagrebačke crkve

Zagrebački gradonačelnik M. Bandić primio je 17. rujna provincijala fra J. Kodžomana sa suradnicima i s njima razgovarao o uređenju crkve Gospe Lurdske. Gosti su najavili i aukciju slika i humanitarni koncert na kojemu će prikupljati sredstva za to. (IKA)

Prvi nadbiskupijski susret obitelji

U Vepricu je 21. rujna održan prvi Susret obitelji splitsko-makarske nadbiskupije. Govorili su im Ž. Markić i P. Hodžić. (IKA)

Trideset godina "Desideriuma"

Predstavljanjem knjige "Sjeti se", koju je uređio D. Goldin, 21. rujna u crkvi Uznesenja Marijina u Stenjevcu proslavljena je 30. obljetnica crkvenog zbora "Desiderium". (GK)

Seminar "Mariologija danas"

U Samostanu sv. Marije u Glavotoku na Krku 23. i 24. rujna održan je 5. godišnji provincijski seminar franjevac trećoredaca za trajnu formaciju "Mariologija danas", a vodio ga je I. Raguž. (IKA)

Znanstveno o Buvinovim vratnicama

U Splitu je 23. i 24. rujna održan međunarodni znanstveni skup

”Vratnice Andrije Buvine u splitskoj katedrali 1214.-2014.” Nastupilo je 18 domaćih i stranih stručnjaka. (GK)

Dan mučenika Provincije

U splitskom svetištu Gospe od Zdravlja 24. rujna proslavljen je Dan mučenika Franjevačke provincije presv. Otkupitelja. Misno slavlje predvodio je fra A. Udovičić. (IKA)

”Orgulje zagrebačke katedrale”

Zatvaranje V. festivala ”Orgulje zagrebačke katedrale” obilježeno je koncertom 25. rujna u zagrebačkoj katedrali, kojim je proslavljena 150. obljetnica utemeljenja HPD ”Slavuj” iz Petrinje i 100. godišnjica rođenja A. Vidakovića. (GK)

Znanstveni skup o crkvi

U Osijeku je, o 300. obljetnici izgradnje, 26. rujna održan znanstveni skup o župnoj crkvi Preslavnoga Imena Marijina u Donjem gradu u 18. st., u kojem su predavači osvijetlili njezinu prošlost. (GK)

Širokobriješki simpozij

Na Širokom Brijegu održan je 28. rujna VI. simpozij ”Stopama pobje-nih”. Misno slavlje predvodio je fra N. Rosančić, a izlaganja su imali Ž. Primorac, D. Barbarić i P. Kožul. (SP)

450 godina mjesta

U Segetu kraj Trogira proslavljen je 5. listopada jubilej 450 godina od utemeljenja mjesta i zaštitnice župe i općine Gospe od Ružarija. Misno slavlje s procesijom predvodio je nadb. M. Barišić.

Kod Gospe Brze pomoći

Osmi u listopadu u slavonskobrodskom svetištu Gospe Brze pomoći proslavljen je pod geslom ”Tko će nam, Majko, pomoći, ako ne ti s visina...”, a glavno misno slavlje predvodio je biskup V. Košić. (IKA)

Zdravstveni radnici u Voćinu

Zdravstveni radnici s područja požeške biskupije hodočastili su 8. listopada Gospi u Voćin, gdje je prigodno predavanje imao fra Z. Bibić, a misno slavlje biskup A. Škvorčević. (IKA)

240 godina crkve

Na blagdan Gospe Potravske 8. listopada župljani Potravlja proslavili su 240. obljetnicu svoje župne crkve. Slavlje je predvodio provincijal fra J. Kodžoman, koji je blagoslovio i novi barjak, a pjevale su splitek sestre milosrdnice. (WFS)

Marija fest 2014.

Festival duhovne glazbe Marija fest 2014. održan je 11. i 12. listopada u Gospinu svetištu u Molvama. Prve večeri organiziran je glazbeno-duhovni kamp, na kojem je predavanje održala D. Vasilj. Druge večeri 10 izvođača izvelo je 20 skladbi. (WL)

Lurdska špilja na Trsteniku

Na poticaj i zalaganjem župnika I. Simunića, u dvorištu splitske župne crkve sv. I. Krstitelja na Trsteniku sagrađena je lurdska špilja, koju je on blagoslovio 12. listopada nakon župne mise.

Blagoslov obnovljene freske

Nadb. I. Devčić blagoslovio je 14. listopada u svetištu Gospe Trsatske obnovljenu fresku furlanskog slikara Tomasa Fantonija iz g. 1873. ”Marija i franjevački sveci”. Vrijedna freska otkrivena je u travnju o. g. pri bojanju bazilike u lijevoj ladi ispod bijelog zida i zahvaljujući dobrotvorima, obnovljena. (IKA)

Pjevajmo Kraljici anđela

Pod tim geslom održan je 18. listopada XVII. Framafest u Sarajevu. Nastupilo je 19 framaških sastava iz BiH i Hrvatske, 13 iz bratstva Bosne Srebrene i 4 iz hercegovačkog područja, te iz Hrvatske iz Zagreba i Okučana. (SR)

Bog ne oprašta onima koji se ne kaju, ne traže oprostjenje i nisu spremni popraviti naneseo zlo: moraju li tako postupati i ljudi kojima je - naneseo zlo?

Ima nešto što lopovi ne mogu ukrasti: to je neprocjenjivo bogatstvo - nutarnjeg mira!

Postoji jedna osveta koja je moralna i preporučljiva - ne osvetiti se!

Brisanje vlastitog traga govori: počinio sam zločin!

O bratstvu, jednakosti i slobodi ne govori s povišena besjedišta, nego s razine na kojoj su slušatelji.

Treba izbjegavati ugrize bijesnih, da ne bismo sami - pobješnjeli.

"Pilatova voda" pere jedino ruke, ali savjest - nipošto!

Kad u čovjeku umre savjest, problem je to svih s kojima se druži.

Uzroci naših nevolja ponajčešće su u - nama samima.

Kad su mi rekli da nisam reagirao na uvredu, odgovorio sam: "Kad pčela svoj žalac ubode u ljudsko tkivo, ugine, a ja se s mrtvima nikad ne borim!"

Kakvo oko - takvo viđenje.

Kad te pokušaju uznemiriti, ostani miran pa će se uznemirivači - uznemiriti.

Mentalni patuljci - gorostasi za zločine.

Kad stado bijelih ovaca predvode crni ovnovi - vukovi nisu daleko.

Sve dok čovječanstvo ne bude obogaćeno moralno-etičnim vrliinama, svijet će biti - siromašan.

Znanstvenici predlažu "antiagresivnu drogu", a što kad droga prestane djelovati?!

Stanko RADIĆ

- A što ono učiniše s Gospom u ovoj zadarskoj školi?

- Sakriše je u učionicu da im djecu ne bi iskvarila!

KRAVA

- Naša krava svakog dana daje 12 litara mlijeka! - hvali se mali Mario.

- A što radite s njime?

- Dvije litre pojedemo mi u obitelji, a 16 litara tata odnese na otpuk!

KARPATI

- Tata, a gdje su Karpati? - pita mali Mario.

- Ne znam, sine! Pitaj mamu, ona uvijek posprema neke stvari!

ČETKICA

- Jučer sam nabavio četkicu za WC.

- I?

- Meni se čini da je s papirom bilo puno lakše!

Dr. Dinko Aračić - **TAJNA BOŽIČA -**

Razmišljanja uz blagdan Božića - Budući da je prisutan u gotovo svim područjima ljudskog stvaralaštva: u slikarstvu i kiparstvu, u pjesmi i glazbi, književnosti, bogoslovlju i pučkoj pobožnosti više negoli bilo koji blagdan, Božić prožimlje kulturnu i vjersku baštinu kršćanskih naroda i civilizacija. Njegovi tragovi neizbrisivi su u kulturi Hrvata, a njegova poruka neuništiva. O tome auktor u svojih 36 razmatranja na 160 stranica popraćenim ilustracijama u boji - 60 kn. - **Narudžbe:** "Marija", Trg G. Bulata 3, 21000 Split, tel/faks (021) 348-184, e-pošta: petar.lubina@st.f.com.hr

SLUGA BOŽJI FRA IVAN PERAN - RADOSNI SLAVITELJ KRISTOVA EVANĐELJA -

Dokumentarni film načinjen kako bi vjernički puk pobliže upoznao osobu fra I. Perana, njegov jednostavan i radostan život koji je težio k svetosti i Bogu, a bio prožet molitvom, radom, glazbom i igrom. Tu su i svjedočanstva ljudi koji su ga poznavali, kao i kratke crtice i zanimljivosti iz njegova života. Traje 52 minute. - **Narudžbe:** Vicepostulatura, Poljudsko šetalište 2, 21000 Split, tel. (021) 380-713.

Fra Stjepan Čovo - DUHOVNA

RAZMATRANJA - Na 171 stranici pisac donosi 13 razmatranja održanih u različitim prigodama duhovnih susreta, obnova i vježba, koja pokušavaju potaknuti na sabranost i bolje prihvaćanje ljubavi Božje u svom pozivu. Tematika je raznovrsna, ali je najviše o svećenicima i njihovu poslanju u Crkvi. - **Narudžbe:** "Služba Božja", Trg G. Bulata 3, 21000 Split.

Jeronim Lenkić - ZRNCA MUDROSTI -

Mudre izreke koje je zauzeo mladi svećenik prikupljao tijekom svoga školovanja i rada na župama te objavio na 320 stranica, a mogu vrlo dobro doći u pojedinim trenucima ne samo vjernicima nego i svim ljudima. - **Narudžbe:** Župni ured Ljubač, 23248 Ražanac, tel. (023) 361-321.

PUT U ŽIVOT - Molitvenik i obrednik - Prikladan za vjernike svih uzrasta, 480 str. - 50 kn.

MALI PUT U ŽIVOT - Obrasci vjere, molitve... - prikladno za mlađe i starije - 6 kn.

P. Lubina - MARIJANSKA HRVATSKA - Gospina svetišta među Hrvatima - Monografija s fotografijama u boji. 608 str. - 450 kn.

P. Lubina - VODIČ MARIJANSKOM HRVATSKOM - Po hrvatskim marijanskim svetištima - 140 kn.

P. Lubina - MARIJA, MAJKA ISUSOVA I NAŠA - Što Crkva vjeruje i uči o Gospi - 40 kn.

M. Babić - U MARIJINOJ ŠKOLI - S Marijom kroz liturgiju - Misli za homilije - 40 kn.

R. Šutrin - VJERNI DJEVICI SLAVNOJ - Velikani duha i uma - 30 kn.

M. Crvenka - SVETOPISAMSKE ŽENE - Jedna po jedna žena opisana - 50 kn.

J. Šetka - HRVATSKA KRŠĆANSKA TERMINOLOGIJA - Kršćanski termini - 150 kn.

P. Lubina - MOJA KRUNICA - Kako moliti krunicu - Kratka povijest i uzorci - 25 kn.

P. Lubina - KRUNICA NAŠIH DANA - Suvremena razmatranja uz molitvu krunice - 40 kn.

P. Lubina - KRUNICA - ŽIVOTNA SUPUTNICA - Uzorci molitve Gospine krunice - 40 kn.

P. Lubina - BOGORODICI DJEVICE - Izabrane marijanske molitve I. tisućljeća - 40 kn.

P. Lubina - MAJCI MILOSRĐA - Izabrane mar. molitve između dvaju raskola - 40 kn.

P. Lubina - POMOĆNICI KRŠĆANA - Izabrane marijanske molitve novijeg doba - 40 kn.

P. Lubina - UZORU NAŠE NADE - Izabrane marijanske molitve našeg doba - 40 kn.

P. Lubina - BLAŽENOM ĆE ME ZVATI - Najpoznatije marijanske molitve - 30 kn.

P. Lubina - STOPAMA NAZARETSKE DJEVICE - Opis svetih mjesta s fotografijama - 50 kn.

M. Kirigin - S MARIJOM KROZ GODINU - Uz marijanske blagdane i krunicu - 30 kn.

A. Bello - MARIJA, ŽENA NAŠIH DANA - 31. razmatranje o Gospi - 30 kn.

V. Glibotić - JEKA JEDNOGA VREMENA - Izbor uvodnih članaka iz "Marije" - 40 kn.

Fra Petar Knežević - GOSPIN PLAČ - 10 kn.

R. Tomelić - MOJA DJECA I JA - Crtice iz života jedne majke i supruge - 40 kn.

J. J. Šimunović - KAKO ŽIVJETI KRŠĆANSKI? - Razmišljanja o kršćanskom životu - 40 kn.

R. Sprung - ZATVOR BEZ ZIDOVA - Što se sve krije iza Jehovinih svjedoka - 20 kn.

Narudžbe: "Marija", Trg G. Bulata 3, 21000 Split, tel. (021) 348-184.

Nada Ćordašić, Zagreb: Majci Božjoj zahvaljujem od svega srca na svim milostima i njoj izručujem sebe i sve svoje mile i drage, da nad nama i dalje bdije, uz dar; - **Anka Đikić, Berlin:** Gospi zahvaljujem na ljubavi koju je iskazivala meni i mojoj obitelji te joj sebe i sve svoje i unaprijed preporučujem, uz dar; - **Tomislav Galić, Vrgorac:** Gospi od Zdravlja zahvaljujem na svim isprošenim milostima meni i mojoj obitelji te joj i unaprijed preporučujem zdravlje duše i tijela, uz dar; - **Marija Kolak, Berlin:** Gospe moja, ti znaš da te ljubim i na svemu ti zahvaljujem, posebno što štitiš mene i moju obitelj. Pokazuj nam i dalje pravi put, da Isusu ostanemo vjerni, uz dar; - **Ivanka Gunjača, Zagreb:** Hvala ti, Majko Božja, na svim udjeljenim milostima. I dalje ti preporučujem sebe i svoju obitelj, uz dar; - **Dragica Jolić, Zagreb:** Nebeska Majko, hvala ti na svim milostima kojima me obasipaleš. Čuvaj i vodi i nadalje mene i sve moje, uz dar; - **Ilija Stojanović, Australija:** Majci Mariji zahvaljujem na svim milostima i njoj izručujem pod okrilje sebe i svoju obitelj, da nad nama i dalje bdije, uz dar; - **Ana Buzasy, Lund:** Majci Božjoj zahvaljujem na svim milostima i pod njezino okrilje stavljam sebe sve svoje, djecu i osobito unučad, uz dar; - **Tonka Mršić, Waldbröl:** Nebeskoj Majci zahvaljujem na svim milostima i njezinoj dobroti pod okrilje stavljam sebe i svoje najmilije, uz dar; - **Marija Piletić, Australija:** Gospe moja, na svemu ti hvala što si meni u životu dala! Preporučujem ti zdravlje duše i tijela svoje i svih članova moje obitelji, uz dar; - **Ana Sučić, Berlin:** Gospe moja Sinjska, hvala ti na svim milostima koje si mi iskazala tijekom čitavoga života. Pod tvoje okrilje stavljam sebe, muža, djecu i unučad, posebno naše najmlađe, da se nikad ne udalje od Isusa, uz dar; - **Ivka Križanović, Kanada:** Majko Božja Marijo, hvala ti na svim milostima kojima si me tijekom života obasipala. Bdi i dalje nada mnom i svim mojima, uz dar; - **Božo Kraljević Malmö:** Majko Božja, na svemu ti hvala! I dalje čuvaj i brani mene i sve moje mile i drage od svakoga zla, osobito nas u tuđini, uz dar; - **Marija Čapin, Lund:** Dobra Majko, na svemu ti hvala! Čuvaj i brani mene i sve moje, osobito one tuđini, a posebno pogled svoj blagi svrni na moga bolesnog muža da svoj križ strpljivo nosi za dobro naše obitelji, uz dar; - **Kožimir Barukčić, Frankfurt:** Mila Majko, na svemu ti hvala, za sve ono što si meni i mojima u životu dala. I dalje se tebi utječemo i u pomoć tebe rado zadržavamo, da pogledaš na nas i na naše jade, da svog Sina moliš da nam svima snage dade. Da sve nevolje u životu prebrodimo, s križem svog života za njim vjerno svi hodimo, kako bismo i unaprijed svjetlo svijeta bili, svud po svijetu kamo god hodili. Čuvaj i unaprijed sve nas i sve naše, da se od tebe nikad ne izgubimo, uz dar.

MAJKO, I UNAPRIJED IH PRATI!

U spomen na svoje pokojne kao i za duše u čistilištu, šaljem dar za sv. misu.
Štefica Matković, Osijek

29. listopada je 16 godina otkako se Gospodinu preselio naš

MARIJAN (MARIN) ČONDIĆ-BEGOV

Neka ti Gospodin bude nagrada za svu tvoju dobrotu. Dok te se sjećamo o godišnjici tvoga odlaska, u vjeri i nadi ponovnog susreta s tobom
tvoja supruga i djeca s obiteljima
(Dar za "Mariju")

29. listopada navršilo se 10 godina otkako se u 24. godini preselilo u kuću Očevu naš dragi

TOMISLAV LEINVEBER

U našim si srcima, živiš s nama i u nama...
Tvoji najmiliji iz obitelji Leinveber i Jozić
(Dar za "Mariju")

2. studenoga prošlo je 6 godina otkako se Gospodinu zauvijek preselila naša draga

ANA KEKIĆ

Na svemu ti zahvaljujemo i molimo Gospodina neka ti bude milosrdan i dobrotiv.
Kćeri Zdenka i Branka s Matijom
(Dar za "Mariju")

4. studenoga 9 je godina otkako je ovaj život zamijenio drugim naš dragi suprug i otac

PETAR REPUSIĆ ČIČAVI

U molitvi s njime svagdano sjedineni čekaju zajednički susret u uskrsnuću u posljednji dan
supruga Mirjana i djeca
(Dar za "Mariju")

23. studenoga tri su godine otkako se vratio u kuću Očevu naš dragi

TOMO BARIŠIĆ

Gospodine, o obljetnici prelaska u vječnost, preporučujemo ti ga da ga obdariš životom vječnim.
Supruga i djeca s obiteljima
(Dar za "Mariju")

26. studenoga navršava se godina otkako je svoju ovozemaljsku trku u 61. g. završio naš dragi

fra IVAN DAMIŠ

Njemu, Gospodine, koji ti je služio kao svećenik i redovnik, udijeli radost života vječnoga, a nama budi utjeha i nada da se ponovno susretnemo pred licem tvojim u posljednji dan!

Majka, sestra, sinovi i nećaci
(Dar za "Mariju")

29. studenoga navršilo se 10 godina otkako se Gospodinu zauvijek preselio

ANTE MIKULIĆ GALE

Nazočan si i dalje u našim srcima. Udijelio ti gospodin život vječni!
Supruga i djeca s obiteljima
(Dar za "Mariju")

Darovali su i tako omogućili siromašnijima primati "Mariju": Marko Raguzin, Ilovik; Ana Buzasy, Lund; Pere Penović; Marijana Pešković, Šibenik; Obitelj Ljubice Orlović, Köln; Nevenka Čagalj, Zagvozd; Ana Slobodanac, Đakovo; Mirjana Đurek, Sibirj; Vinko Klarić, Sveta Marija; Župni ured, Turanj; M. P., Šibenik.

MARIJA SVIMA OBILNO PLATILA!

PRIMATI I ČITATI "MARIJU" ZNAČI:

- Htjeti produbiti svoju vjeru i ljubav prema Isusu preko njegove majke Marije;
- Biti sudionik sv. mise koja se slavi svake prve subote u mjesecu u 19 sati u svetištu Gospe od Zdravlja u Splitu za suradnike, dobročinitelje, širitelje i čitatelje "Marije";
- Biti sudionik sv. mise koja se slavi svakoga prvog četvrtka u mjesecu u svetištu Gospe od Zdravlja za sve pokojne čitatelje i preminule članove obitelji pretplatnika lista "Marija".

Slušajte Radio Mariju!

Zagreb 96,4 Mhz, 106,8 Mhz

Split 97,2 Mhz

Virovitica 88,3 Mhz

Satelit EUTELSAT W3C, 16E (Modulacija: DVB-S2 8PSK;

Frakvencija: 11595 Mhz; FEC: 3/4; Symbol rate: 30000

Msym/s; Polarizacija: horizontalna).

Internet: www.radiomarija.hr

Slušajte Hrvatski katolički radio!

- Biokovo 107,9 MHz - Josipovac 98,6 MHz
- Lička Plješevica 104,1 Mhz - Promina 100 Mhz
- Psunj 103, 9 HMz - Slatina 107,9 Mhz
- Slavonski Brod 98,5 Mhz - Sljeme 103, 5 MHz
- Split 97, 9 MHz - Stipanov Grič 104,5 Mhz
- Šubičevac 104,5 Mhz - Učka 106, 7 MHz
- Ugljan 95, 5 MHz - Velika Peška 91, 3 Mhz
- Vinkovci 104,9 Mhz - Virovitica 103,2 Mhz
- Vrlika 97,8 Mhz - Vukovar 102,4 Mhz
- Satelit Hof bird 6, 13E, 12520 Mhz

M. P., Šibenik: Molim te, draga Majko, za zdravlje moje obitelji, čuvaj je i oslobodi od svakog zla duše i tijela, uz dar; - **Nediljko Marević Gugo, Staševica:** Nebeska Majko, tebi preporučujem sebe i svoju obitelj, da nad nama bdiješ i da nas čuvaš, osobito naše zdravlje, uz dar; - **Manda Perak, Ladimirevci:** Majci Božjoj pod okrilje stavlja sebe i svoju obitelj, da nam i unaprijed pokazuje put i dovede nas k Isusu, uz dar; - **Marija Horvat, Biograd na moru:** Gospe moja, tebi izručujem sebe i sve svoje najmilije, da nas i unaprijed čuvaš i braniš, da se u ovom vrtlogu svakidašnjice ne izgubimo, uz dar; - **Borislav Čuvalo, Sisak:** Gospe moja mila i draga, pod tvoju zaštitu stavljam sebe i svoju obitelj, kao i sve svoje najmilije, uz dar; - **Lucija Galetović, Karlovac:** Majko Božja, tvojoj majčinskoj ljubavi i moćnoj zaštiti izručujem sebe i sve svoje najmilije, uz dar; - **Veronika Radeljić, Bjelovar:** Gospe moja, tebi pod okrilje stavljam sebe i sve svoje što imam ili posjedujem, uz dar; - **Matija Karabatić, Slavonski Brod:** Gospe moja, tebi preporučujem sebe i sve svoje najmilije, da nas čuvaš i braniš u vrtlogu današnjih nemira, uz dar; - **Marija Katalinić, Split:** Dobra Majko na Dobromu, čuvaj i brani mene i moju obitelj kao i sve moje najmilije, uz dar; - **Katarina Martić, Slatina:** Majko Božja, preporučujem ti sebe i svoju obitelj kao i sve svoje najmilije, da nad nama bdiješ i čuvaš nas od svakoga zla, uz dar; - **Pavica Pavlović, Osijek:** Nebeskoj Majci preporučujem sebe i sve svoje najmilije, da nad nama bdije i čuva nas u vrtlogu ovog vremena, uz dar; - **Slavica Vrbanović, Dubrovnik:** Dobra Majko, pod okrilje tvoje stavljam sebe i sve svoje mile i drage, osobito djecu i unučad, uz dar; - **Jasminka Kovačević, Makarska:** Majko Božja Marijo, bdije nada mnom i mojim najmilijima, da ti uvijek ostanemo vjerni, uz dar; - **Marko Miljanić, Rijeka:** Gospe moja, tebi pod okrilje stavljam sebe i sve svoje, da nas čuvaš i braniš, uz dar; - **Stanislava Volarević, Metković:** Gospi preporučujem sebe i sve svoje u obitelji, da nas čuva i brani od svakoga zla, uz dar; - **Blaženka Žaja, Vinkovci:** Gospi izručujem sebe i sve svoje najmilije i za širenje njezina lista šaljem dar.

MAJKO, POSLUŠAJ NAŠE VAPAJE!

MARIJA - vjerski list za Marijine štovatelje

Osnivač i izdavač: Provincijalat Franjevačke provincije presv. Otkupitelja, Split;

Urednik: fra Petar Lubina - Adresa Izdavača, Uredništva i Uprave: Trg Goje Bulata 3, 21000 Split;

tel/faks (021) 348-184 ili tel.: 340-190; e-mail: petar.lubina@st.f-com.hr.

List izlazi svakog mjeseca, osim u kolovozu i rujnu. - Cijena: pojedinačni broj 7 kn; godišnja pretplata 70 kn; za inozemstvo 20 eura ili 25 USD ili odgovarajući iznos u drugoj valuti - običnom poštom. Zračnom poštom:

Amerika i Kanada 35 USD i Australija 45 AUD. Na više od 10 primjeraka, 10 % popusta. -

Naš račun: ("Marija" - Split) HR 7623300033200726444 poziv na broj 40139576001 Splitska banka, SG Group;

devizni račun: SG Splitska banka, 40139576026 EUR; IBAN HR 76 2330 0033 2007 2644 4; SWIFT: SOGE HR 22; -

Tisak: "Slobodna Dalmacija print" d.o.o. - Split.

Slavko Braco Žagmeštar (†2. IX. 2014. u 64. g. - Marija Gorica); - **Kata Zetović** (†3. IX. 2014. u 83. g. - Valpovo); - **Č. s. Benjamina Križanac**, KKK (†6. IX. 2014. u 69. g. - Ivanečki Vrhovec, Ivanec); - **Č. s. Lutgarda Šušnjara**, SMI (†8. IX. 2014. u 95. g. - Dubrovnik); - **Ivan Alajbeg** (†8. IX. 2014. - Zagreb); - **Janjko Stojanović**, otac č. s. Zore (†8. IX. 2014. u 84. g. - Kranjčiči, Uzdol); - **Mila Uravić**, majka svećenika Nikole (†8. IX. 2014. - Omišalj); - **Milka Mojsilović** (†14. IX. 2014. u 92. g. - Split); - **Č. br. Ivan Dilber**, DI (†14. IX. 2014. u 93. g. - Rim); - **Luka Ratko Ribičić**, brat don Nedjeljkov (†15. IX. 2014. - Cista Provo); - **Prim. dr. med. Igor Jelovac** (†15. IX. 2014. - Split); - **Damir Rebić** (†17. IX. 2014. u 67. g. - Imotski); - **Ivica Luka Taraš** (†17. IX. 2014. u 48. g. - Kaštel Štifići); - **Stjepan Borak** (†18. IX. 2014. - Cestica); - **Ana Znaor ž. Mirkova** (†19. IX. 2014. - Zmijavci); - **Iva Grgat ud. Ivana** (†19. IX. 2014. - Otok); - **Krsto Nevinc** (†19. IX. 2014. u 67. g. - Zagreb); - **Marija Martinović**, majka fra Ivina (†21. IX. 2014. u 81. g. - Matići); - **Ana Bakarić**, majka svećenika Stjepana (†24. IX. 2014. u 91. g. - Nova Kapela); - **Ivan Pajić** (†25. IX. 2014. u 82. g. - Slavonski Brod); - **Č. s. Kristina Popić**, DSPSI (†26. IX. 2014. u 78. g. - Slatina); - **Č. s. Izabela od sv. Obitelji Radin**, OSC (†27. IX. 2014. u 103. g. - Zagreb); - **Ana Anka Čerluka** (†30. IX. 2014. - Imotski); - **Maša Galić ud. Tonka** (†30. IX. 2014. u 88. g. - Split); - **O. Nivard Volkmer**, trapist (†30. IX. 2014. u 95. g. - Engelszell, Austrija); - **Radmila Arambašić** (†1. X. 2014. u 80. g. - Pančevo); - **Josip Babić** (†2. X. 2014. u 71. g. - Ugljane); - **Mara Livajić r. Kujundžić** (†2. X. 2014. - Poljica); - **Ivka Božinović Karauz** (†3. X. 2014. u 78. g. - Proložac); - **Ivan Sabljik Ikan** (†3. X. 2014. - Kaštel Lukšić); - **Jurica Ščepanović Goro** (†3. X. 2014. u 50. g. - Bol); - **Jakov Plavčić** (†3. X. 2014. - Gradac); - **Marinko Barać** (†4. X. 2014. - Makarska); - **Ana Glavota** (†5. X. 2014. - Sebišina, Runovići); - **Danica Barišić p. Jakova** (†5. X. 2014. u 76. g. - Lukar, Promina); - **Ana Slišković ud. Vlade** (†5. X. 2014. - Imotski); - **Č. s. Miroslava Sekol**, DSPSI (†5. X. 2014. - Kraljevica-Donja Drenova); - **Don Srećko Majić** (†6. X. 2014. - Drinovci); - **Marko Čalkjusić** (†6. X. 2014. u 85. g. - Lovreč); - **Vlč. Mato Tokić** (†7. X. 2014. u 78. g. - Slatina); - **Ana Barić ud. Marka** (†7. X. 2014. - Kamenmost, Podbablje); - **Ante Vuletić Čičko**, otac don Domagojev (†8. X. 2014. - Dobranje); - **Pavica Pačarić** (†8. X. 2014. - Lacići); - **Marko Čapin** (†10. X. 2014. - Kamenmost); - **Miro Radović** (†11. X. 2014. u 56. g. - Sinj); - **Ela Gudelj Lea** (†12. X. 2014. - Zmijavci); - **Milka Granić ud. Ivana** (†13. X. 2014. - Baška Voda); - **Šima Slišković**, nevjesta č. s. Anke (†12. X. 2014. u 84. g. - Široki Brijeg-Mokro); - **Marija Šarić r. Kokan**, sestra č. s. Gertrude (†13. X. 2014. u 65. g. - Split); - **Jozo Bone Divić** (†13. X. 2014. - Imotski); - **Ruža Penava** (†15. X. 2014. - Split); - **Josip Oklopčić** (†16. X. 2014. - Tučepi); - **Ana Matković** (†16. X. 2014. - Kamenmost); - **Prec. dr. Stanislav Vitković** (†17. X. 2014. u 70. g. - Zagreb); - **Ana Marunica r. Liović**, sestra č. s. Danice (†17. X. 2014. u 82. g. - Zasiok); - **Ana Vinka Puljić Šučuruša** (†17. X. 2014. - Runovići); - **Ivan Mateljan** (†17. X. 2014. - Kaštel Lukšić); - **Josipa Perkov Bepa** (†19. X. 2014. u 92. g. - Bilo-Prhovo).

OBDARI IH, GOSPODINE, ŽIVOTOM VJEČNIM!

SADRŽAJ

Vjera je životno zvanje (Urednik)	321
Majka nade (Papa Franjo)	324
U službi spasenja ljudskoga roda (I. Bodrožić)	326
Vjenčanje - sakrament ili sapunica (S. Jerčić)	328
S osmijehom Isusu (N. Andrić-Novinc)	331
Kako je Marija Bogorodica? (M. Parlov)	332
Marija u duhovnosti Ubertina od Casale (dar-ko).....	334
S Marijom za pokojne (M. Babić)	336
Čuvaj nas i naše obitelji (D. De Micheli Vitturi)	338
Odakle zaziv i štovanje Gospe od Zdravlja (P. Lubina)	340

OVAJ BROJ "MARIJE" POTPISAN JE ZA TISAK 21. LISTOPADA 2014.

SUHOVARE

Gospa od Zdravlja

U zadarskom zaleđu, između Zadra i Novigradskog mora smjestilo se naselje Suhovare. Uza staru crkvu sv. Ante u njima se nalazi i nova crkva posvećena *Gospu od Zdravlja*. Jednობrodna je to kamena građevina trokutasta zabata s četvrtastom apsidom i zvonikom na preslicu nad pročeljem za dva zvana te novim, odvojenim tornjem piramidasta onižega krova nedaleko od apside.

Suhovare se davno spominju kao posjed koji Petar Krešimir IV. daruje g. 1070. benediktinskom samostanu sv. Krševana u Zadru, što g. 1195. bulom potvrđuje i papa Celestin III. kao i g. 1198. herceg Andrija posebnom ispravom. Još jednom to isto potvrđuje g. 1358. herceg Karlo Drački. Za osmanlijskih navala g. 1571. selo je uništeno i zemlja opustošena, ali su ga g. 1647. Osmanlije morali predati Mlečanima. Uskoro se pučanstvo vraća i selo obnavlja. Podižu malu crkvu i početkom 18. st. osnivaju župu. Za župnikovanje Tome Kevrića obnovljena je g. 1828. porušena crkva sv. Ante Padovanskoga na mjesnom groblju. Zbog porasta pučanstva za župnikovanje Ive Veršića izgrađena je nova crkva i g. 1937. posvećena *Gospu od Zdravlja*. Nikada u potpunosti nije bila dovršena, pa joj je za

jubilej 50. obljetnice posvete zatrebala temeljitija obnova, što je i učinjeno. Za Domovinskog rata crkva je teško oštećena i u poratnom razdoblju temeljito obnovljena, uglavnom prinosima nadbiskupije. Po završetku obnove 8. travnja 2000. blagoslovio ju je nadb. Ivan Prenda (†2010.). Za njezin novi, odvojeni zvonik, izgrađen g. 2003., generalni vikar Ivan Mustać blagoslovio je 8. veljače 2004. tri nova zvana. Nabavila ih je i elektrificirala firma "Grivi" iz Kaštela, a izlivena su u ljevaonici Fondaria ing. F. de Poli V. Veneto u Italiji.

U Suhovarama je svečanje za blagdan Gospe od Zdravlja. Isus je prošao zemljom čineći dobro, liječio je nemoćne, ozdravljao bolesne i oslobađao ih od tame grijeha (usp. Mt 9,2-8; Iv 5,1-14). I Majka Gospodinova pritiče u pomoć svojoj djeci kad se nađu u nevolji. Štovanje Gospe od Zdravlja nastalo je u Mlecima nakon što je g. 1630. kuga poharala taj kraj. Proširilo se i u hrvatske krajeve, osobito uz Jadransku obalu, u doba mletačkog gospodstva. Kužne bolesti poticale su na širenje štovanja *Gospe od Zdravlja*, koje se slika u molbama za zaštitu od kuge često nosila u procesijama. Za haranja kuge krajem 18. st. posljednji put hrvatskim Jugom, u splitskoj okolini nastaju brojne oltarne pale s prizorima smrti, strave i sličnih motiva, a kao zaštitnice zdravlja šire se u to doba i slike Gospe Pomoćnice kao i Gospe Dobrog savjeta.

NASLOVNA SLIKA: Gospa s Djetetom (Giovanni Battista Salvi da Sassoferrato)
SLIKA NA OMOTU: Crkva Gospe od Zdravlja u Suhovarama

